

Impacte econòmic del sistema d'execució de sentències judicials i propostes de millora

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

AQR-Lab

Cambra de Comerç
de Barcelona

Equip de treball

Universitat de Barcelona:

Jordi Suriñach

José R. García-Sanchis

Esther Vayá

Cambra de Comerç de Barcelona:

Joan Ramon Rovira

Carme Poveda

Sandra Gutiérrez Cubero

Barcelona, desembre de 2017

Índex

INTRODUCCIÓ	4
1. ANÀLISI DE L'EVIDÈNCIA INTERNACIONAL SOBRE L'IMPACTE DE L'EFICIÈNCIA EN EL FUNCIONAMENT DEL SISTEMA JUDICIAL SOBRE L'ACTIVITAT ECONÒMICA	5
1.1. Com mesurar l'eficiència de la justícia? Quins factors determinen la seva eficiència?	6
1.2. Altres aspectes rellevants no considerats habitualment: les execucions	10
1.3. Quin impacte té l'eficiència del sistema judicial sobre l'activitat econòmica?	10
2.- EL SISTEMA JUDICIAL I LES EXECUCIONS A CATALUNYA	15
2.1. Introducció	15
2.2. Evolució recent dels principals indicadors de les execucions	16
2.3. Quantificació monetària de les execucions a Catalunya i del seu impacte econòmic	25
3.- ESTIMACIÓ DE L'IMPACTE ECONÒMIC D'UNA MILLORA EN L'EFICIÈNCIA DEL SISTEMA D'EXECUCIONS	32
3.1. Definició d'escenaris per la simulació de l'impacte d'una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions a Catalunya	33
3.2. Estimació de l'impacte de la millora de l'eficiència del sistema d'execucions mitjançant el seu efecte sobre la confiança empresarial (VIA A)	36
3.3. Estimació de l'impacte de la millora de l'eficiència del sistema d'execucions mitjançant el seu efecte sobre la confiança del sistema bancari (VIA B)	38
3.4. Estimació global de l'impacte de la millora de l'eficiència del sistema d'execucions (via A + via B)	42
4.- ANÀLISI COMPARADA DEL SISTEMA D'EXECUCIONS DE SENTÈNCIES JUDICIALS I PROPOSTES DE MILLORA	46
4.1. Anàlisi comparativa dels òrgans i procediments d'execució de sentències	47
4.2. Propostes de millora del sistema d'execucions de sentències	55
5. CONCLUSIONS	62
A1.- ANNEX 1	68
REFERÈNCIES	71

INTRODUCCIÓ

El sistema judicial espanyol, en general, i català en particular, presenta tot un conjunt d'ineficiències amb greus conseqüències per l'economia.

L'objectiu del present estudi és el d'analitzar l'impacte econòmic a Catalunya derivat del endarreriment en el sistema d'execució de Sentències Judicials, tant aflorant alguns indicadors sobre la seva magnitud, com quantificant part del seu efecte sobre el PIB (Producte Interior Brut) com el nivell d'ocupació. Davant els resultats obtinguts, també es proposaran vies de millora.

Cal advertir, però, que l'àmbit d'anàlisi es circumscriu als assumptes de jurisdicció civil i mercantil. Per tant, no es tractaran altres assumptes com els penals o administratius.

Donat l'ampli ventall de temes i agents a analitzar, el treball es centrarà especialment en l'anàlisi que les debilitats del sistema judicial tenen sobre el món empresarial, deixant de banda l'anàlisi dels efectes sobre els treballadors o la societat en general, encara que òbviament en moltes ocasions el tractament i la informació analitzada serà més àmplia que l'estrictament referida a l'empresa.

L'Informe es divideix en cinc apartats. En el primer es presenta una revisió de la literatura sobre l'impacte de l'eficiència en el funcionament del sistema judicial sobre l'activitat econòmica, encara que pocs estudis fan referència explícita als efectes de l'endarreriment de l'execució de les esmentades sentències judicials. En el segon apartat, es presenten indicadors a Espanya i Catalunya sobre l'execució de sentències judicials i es presenten els resultats d'un treball de camp efectuat que estima aquest retard. En el tercer apartat es presenta específicament una quantificació (sobre el PIB, la població ocupada i la recaptació impositiva) del impacte d'aquest endarreriment en l'execució de les sentències. En el quart es proposen alternatives al modus actual de funcionament i en el cinquè es conclou.

1. ANÀLISI DE L'EVIDÈNCIA INTERNACIONAL SOBRE L'IMPACTE DE L'EFICIÈNCIA EN EL FUNCIONAMENT DEL SISTEMA JUDICIAL SOBRE L'ACTIVITAT ECONÒMICA¹

Durant els darrers anys han aparegut tot un seguit d'estudis que constaten que **els factors tradicionals, com ara la inversió en educació o la inversió en infraestructures, utilitzats per a explicar les diferències entre països en termes de creixement econòmic no són suficients.**

Partint d'aquesta idea, la literatura sobre el tema ha posat èmfasi en la **influència de les institucions sobre el creixement i el desenvolupament econòmic.** De fet, el "survey" realitzat per Acemoglu et al. (2005) al *Handbook of Economic Growth* ofereix una visió històrica de la recerca realitzada en aquest àmbit posant fins i tot de manifest que la idea no és nova sinó que ja apareixia a les contribucions realitzades per John Locke, Adam Smith o John Stuart Mill. En períodes més recents, altres treballs com ara el llibre *Why Nations Fail* publicat l'any 2012 han mostrat que el funcionament de les institucions expliquen de manera significativa les diferències de renda per càpita entre països. Tanmateix, les institucions també tenen efecte sobre altres variables macroeconòmiques com ara el comerç internacional o la inversió directa estrangera rebuda.

Però, **què entenem per institucions?** Com podem mesurar apropiadament les diferències existents entre països en el seu disseny institucional?. North (1993) defineix les institucions com "les regles del joc d'una societat o, més formalment, com les normes que regulen la interacció entre les persones". Des d'aquesta perspectiva, definir què s'entén per institucions i, a més a més, definir quines institucions serien les més adequades esdevé una tasca complexa. A l'actualitat hi ha diferents organismes i institucions tant d'àmbit privat com públic que recopilen regularment informació sobre diferents aspectes institucionals. En concret, destaquen les recopilacions realitzades per *The Fraser Institute*, i el Banc Mundial. Sense cap tipus de dubte, la més utilitzada en la literatura ha estat l'*Economic Freedom Index*, ja que presenta de manera sintètica diferents dimensions institucionals, tot i que presenta algunes limitacions destacables (veure de Haan et al., 2006). En aquest sentit, la tendència actual és a considerar l'impacte sobre el creixement econòmic de diferents aspectes concrets com ara la **llibertat comercial, l'estructura legal i drets de propietat o la regulació**, entre d'altres.

Un dels aspectes que ha rebut més atenció en aquest context és el relacionat amb **el funcionament del sistema jurídic i el compliment de la llei.** Haggard i Tiede (2011) ofereixen una visió sintètica dels treballs previs i assenyalen quins són els principals inconvenients a l'hora de mesurar l'eficiència de la justícia i el seu impacte sobre el creixement i el desenvolupament econòmic. En primer lloc, mostren com els treballs més antics han utilitzat, d'una banda, indicadors subjectius basats en l'opinió d'experts sobre el funcionament del sistema jurídic i, d'altra banda, en canvi, **els treballs més recents intenten obtenir indicadors objectius relacionats amb el disseny del sistema legal i el seu funcionament.** Totes dues aproximacions tenen avantatges i inconvenients. Per exemple, seguint a Woodruff (2006) il·lustren amb el cas de Perú com en base a la legislació vigent el seu sistema judicial es caracteritzaria per un elevat grau d'independència, però a l'hora de la veritat, l'elevat grau de corrupció i intervenció del

¹ Aquesta secció de l'informe ha comptat amb la col·laboració del Raul Ramos (AQR-Lab, Universitat de Barcelona).

govern feia que a la realitat no es donés aquesta situació. En segon lloc, també assenyalen que a l'hora d'analitzar l'impacte del funcionament del sistema jurídic sobre el creixement, una dificultat afegida és que hi ha complementaritats entre les diferents institucions el que fa difícil aïllar l'impacte concret d'una d'elles. Per exemple, **països amb sistemes judicials més eficients també són els que mostren menors graus de corrupció i una major transparència en les actuacions polítiques. Les interaccions entre aquests factors són les que afavoreixen el creixement econòmic i no només un dels tres.**

De fet, un aspecte addicional a tenir en compte (assenyalat entre d'altres per Alonso i Garcimartín, 2013, o Aixalá i Fabro, 2008) és que els factors que determinen les institucions es relacionen sovint amb característiques socio-econòmiques però també culturals i polítiques. Segons les teories econòmiques basades en l'eficiència social, les institucions es creen quan els beneficis socials obtinguts excedeixen als costos de transacció, i una implicació directa d'aquestes teories és que l'expansió de l'activitat econòmica fa més assequible la consecució d'institucions favorables. Per això, és important tenir en compte la possible existència d'endogeneïtat en la relació entre institucions i creixement, és a dir, tenir en compte la possibilitat que **la relació de causalitat existent entre les variables podria anar en direcció contrària a la descrita anteriorment.** Per exemple, l'existència de relacions comercials especialment intenses entre dos països pot acabar implicant la signatura d'un tractat de lliure comerç entre tots dos i, per tant, un canvi a les institucions i, per descomptat, a l'inrevés, la signatura del tractat afavoriria el comerç (veure, per exemple, Dawson, 2003).

Per situar **la posició d'Espanya quant a funcionament de la justícia**, cal assenyalar que es situa en el lloc 35 de 202 països, en l'indicador del projecte *Doing Business 2017* que publica el Banc Mundial des de 2004, en l'indicador compliment dels contractes i la posició 22 en relació a l'indicador relatiu a la protecció davant la insolvència. Aquesta posició ha millorat molt en els últims anys, però tot i així encara **ens situa en una posició relativa clarament inferior a la de moltes economies desenvolupades del nostre entorn.**

Tenint en compte aquests antecedents, la resta d'aquest apartat s'organitza en tres subapartats: en primer lloc, es fa un resum de la literatura recent sobre les diferents aproximacions a la mesura de l'eficiència de la justícia i als factors que determinen la seva eficiència. A continuació, es discuteixen altres aspectes rellevants no considerats habitualment a la literatura, com ara les execucions i, per últim, es sintetitza la literatura acadèmica sobre l'impacte de l'eficiència del sistema judicial sobre l'activitat econòmica.

1.1. Com mesurar l'eficiència de la justícia? Quins factors determinen la seva eficiència?

La base de dades més àmplia existent avui en dia per a analitzar l'eficiència del sistema jurídic des d'una perspectiva comparada és l'elaborada per Palumbo et al. (2013) dins un projecte dirigit per l'OCDE i on van participar diferents institucions acadèmiques i governamentals de 31 països europeus i no europeus. En concret, durant 2010 i 2011 es va recollir informació homogènia a partir de la consideració de diferents fonts estadístiques pre-existents com ara la facilitada per la Comissió Europea per a l'Eficàcia de la Justícia (CEPEJ). L'estudi es centra en

l'àmbit del dret civil, és a dir, s'analitzen els mecanismes dissenyats per al compliment dels contractes entre subjectes privats.

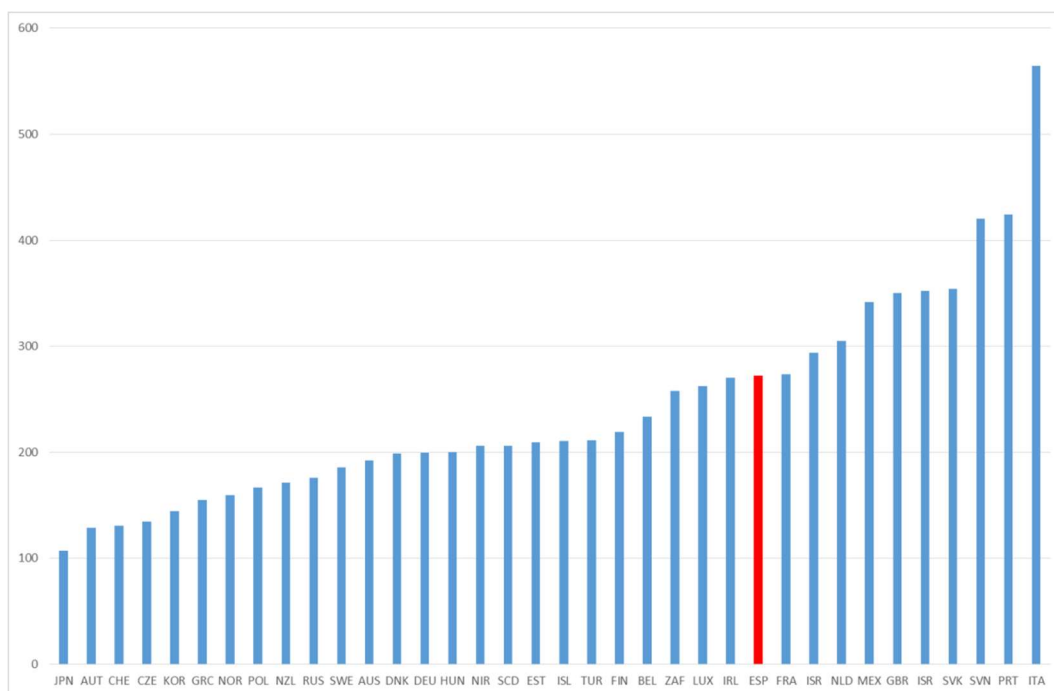
L'estudi considera com a **principal indicador de l'eficiència de la justícia la durada dels procediments judicials, és a dir, el temps transcorregut entre l'inici del litigi i la seva resolució judicial**. Una lentitud excessiva del sistema judicial genera costos sobre les parts en litigi i afecta negativament la seva competitivitat. També es considera l'accessibilitat als serveis de justícia i la predictibilitat de les decisions judicials com a indicadors relacionats amb l'eficiència econòmica ja que tenen un clar impacte sobre les decisions d'inversió de les empreses. En canvi, no es consideren altres indicadors com la independència o la imparcialitat judicial ja que estarien menys relacionat amb el funcionament del sistema econòmic. La taula A.1 a l'annex recull alguns dels principals indicadors utilitzats a la literatura per a mesurar l'eficàcia i/o l'eficiència del sistema judicial. Tal i com es pot veure, **la major part dels estudis s'han centrat en l'anàlisi de la durada o alternativament en un indicador encara més simple com seria el nombre de casos resolts o, en el millor dels casos, la taxa de resolució**.

El gràfic 1.1 mostra la clara existència de diferències entre els països analitzats pel que fa a la durada dels judicis als jutjats de primera instància. Tal i com es pot observar a aquest gràfic, **el sistema judicial espanyol se situa en valors superiors als observats a la major part dels països de la Unió Europea analitzats pel que fa al nombre de dies transcorreguts fins l'obtenció de la sentència als jutjats de primera instància**. Cal dir, però, que no es pot interpretar directament aquest indicador com una mesura de la ineficiència del sistema. De fet, **hi ha múltiples factors que expliquen l'existència d'aquestes diferències i no només un funcionament ineficient**.

Per exemple, al gràfic 1.2 es pot observar com alguns dels països on la durada dels judicis és major també són els que tenen una major taxa de litigis, però en canvi, n'hi ha d'altres on aquesta relació no és tan clara. De fet, Palumbo et al (2013) realitzen una **classificació dels factors que afecten l'eficiència judicial en dos grans blocs: factors de demanda i factors d'oferta**. La figura 1.1. recull aquesta classificació. Tal i com es pot veure a l'esmentada figura, i seguint a Palumbo et al. (2013) pel costat de l'oferta, es pot destacar la quantitat i la qualitat dels recursos financers i humans dedicats a la justícia o la difusió de les tecnologies de la informació (TIC) als tribunals.

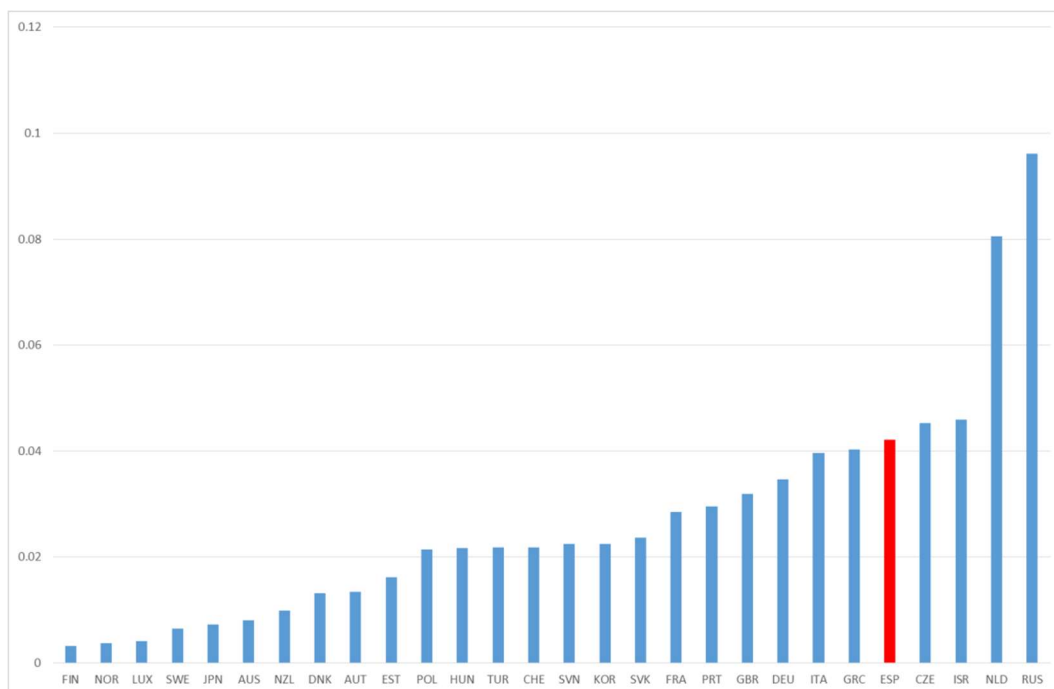
Per la seva banda, els factors que influeixen, en principi, en la demanda de serveis judicials es poden agrupar en aquells de caràcter "intern" i els de caràcter «extern». Pel que fa als factors interns destaquen si la justícia és gratuïta o no i quin és el seu cost o els incentius sota els quals actuen els advocats mentre que pel que fa als factors externs, la posició cíclica de l'economia, aspectes culturals o la qualitat i quantitat de la legislació serien aspectes claus. Diferents treballs empírics confirmen la influència d'aquests factors (veure, per exemple, el requadre 1 de Palumbo et al., 2013), tot i que cal reconèixer que el fet que la majoria dels estudis disposin d'informació referida a un únic moment del temps agreuja alguns dels problemes metodològics que s'han esmentat anteriorment.

Gràfic 1.1. Dies transcorreguts fins la sentència als jutjats de primera instància

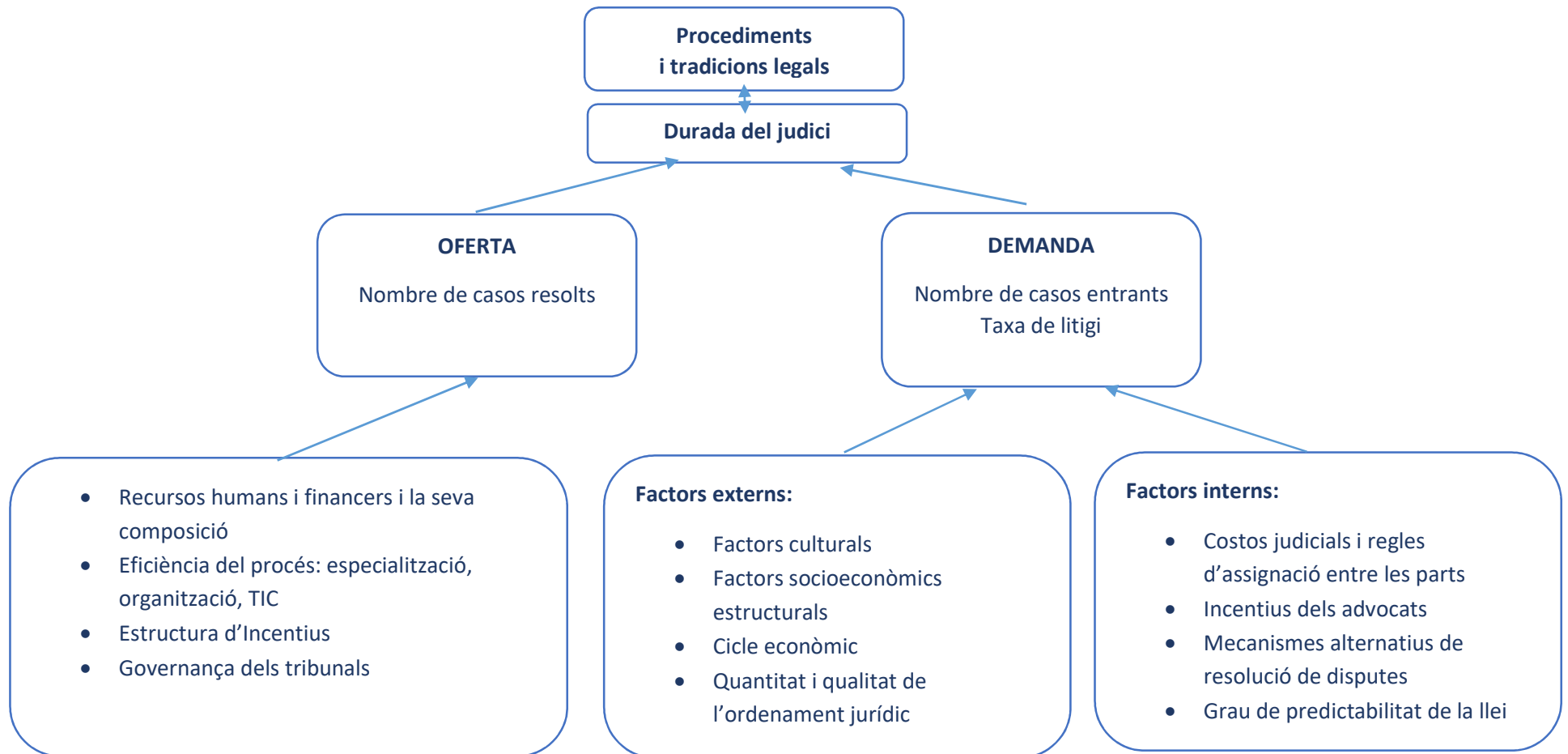
Font: Elaboració pròpia a partir de Palumbo et al. (2013).

Gràfic 1.2. Taxa de litigis (nombre de casos iniciats dividit pel nombre d'habitants)

Font: Elaboració pròpia a partir de Palumbo et al. (2013).

Figura 1.1. Factors que afecten l'eficiència del sistema judicial

Font: Adaptat de Palumbo et al. (2013)

1.2. Altres aspectes rellevants no considerats habitualment: les execucions

Una crítica important, però, a l'aproximació descrita a l'apartat anterior és que es centren únicament en l'anàlisi del sistema judicial fins el moment en que es dicta la sentència i aquesta és ferma, però sovint aquí no finalitza el procés a través del qual les parts en litigi resolen el conflicte. En concret, **el llarg període fins l'execució efectiva de la sentència generen un risc i uns costos addicionals que poden ser molt importants per a les empreses o particulars afectats**. Aquesta distorsió, no analitzada de manera rigorosa a la literatura, suposa un fre important a l'activitat econòmica a través dels canals que es descriuen amb major detall al següent subapartat. A títol d'exemple, Peñaloza i Vargas (2004) assenyalen que

“Son bien conocidas las quejas de la mayoría de operadores económicos que, tras la obtención de una sentencia, se ven obligados a enfrentarse a un nuevo procedimiento de ejecución forzosa que, como el procedimiento de origen, padece dilaciones y multiplicidad de costes de diversa índole”.

“la inseguridad respecto a las respuestas judiciales encarece y limita los créditos comerciales y financieros; inhibe la contratación, desanima la innovación y las inversiones y en última instancia reduce la producción. Otra consecuencia de estos mayores costes es que las empresas reaccionan tanto imponiendo primas de riesgo suplementarias a los países o negocios que las padecen como invirtiendo en autoprotección —las compañías de cobros y las listas de morosos son sólo un par de ejemplos— lo que les conduce a elevar los precios exigidos”.

Els informes bianuals de la Comissió Europea per a l'Eficàcia de la Justícia (CEPEJ, 2014, 2016) són uns dels pocs estudis on s'ha intentat recopilar de manera homogènia per a un grup ampli de països informació estadística sobre la durada dels processos d'execució i els principals motius de queixa sobre aquest aspecte². Tal i com es pot veure a la taula 1.1, **el temps en que es triga a rebre una notificació a Espanya és molt superior al d'altres països del nostre entorn**. De fet, a la taula 1.2 es pot comprovar que precisament la durada del procés d'execució és un dels principals motius de queixa de les parts afectades. Sense cap tipus de dubte, aquesta situació té conseqüències negatives sobre el funcionament del sistema econòmic.

1.3. Quin impacte té l'eficiència del sistema judicial sobre l'activitat econòmica?

Els canals a través dels quals l'eficiència del sistema judicial afecta l'activitat econòmica són diversos. Per exemple, Johnson et al (2002) mostren que **una major efectivitat a l'hora de garantir el compliment dels contractes** promou que els compradors siguin més “atrevids” a l'hora d'establir relacions amb venedors que acaben d'entrar al mercat i, per tant, no tenen la mateixa reputació que altres ja establerts. Aquest comportament **afavoreix l'entrada de nous operadors reduint les barreres d'entrades i, per tant, fomenta la competència entre els venedors**. Un funcionament ineficient es pot traduir, doncs, en increment de preus degut a la

² <http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2016/STAT/default.asp>

menor competència però també com a conseqüència dels majors costos i riscos d'un sistema on no hi ha una adequada protecció dels inversors.

Taula 1.1. Temps que triga a rebre la notificació de sentència una persona que viu a la mateixa ciutat on es troba ubicat el jutjat.

States/entities	Between 1 and 5 days	Between 6 and 10 days	Between 11 and 30 days	More than 30 days
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Yes	19	10	6	1
No	17	26	30	35
Not available (NA)	9	9	9	9
Not applicable (NAP)	2	2	2	2
Israel				

Font: CEPEJ (2014).

Taula 1.2. Estàndards de qualitat i motius de queixa davant els processos d'execució

States/entities	Quality standards in State / entité	Reason of complaints							
		No execution at all	No execution of court decision against public authorities	Lack of information	Excessive length	Unlawful practise	Insufficient supervision	Excessive cost	Other
Albania									
Andorra									
Armenia									
Austria									
Azerbaijan									
Belgium									
Bosnia and Herzegovina									
Bulgaria									
Croatia									
Cyprus									
Czech Republic									
Denmark									
Estonia									
Finland									
France									
Georgia									
Germany									
Greece									
Hungary									
Iceland									
Ireland									
Italy									
Latvia									
Lithuania									
Luxembourg									
Malta									
Republic of Moldova									
Monaco									
Montenegro									
Netherlands									
Norway									
Poland									
Portugal									
Romania									
Russian Federation									
Serbia									
Slovakia									
Slovenia									
Spain									
Sweden									
Switzerland									
The FYROMacedonia									
Turkey									
Ukraine									
UK-England and Wales									
UK-Northern Ireland									
UK-Scotland									
Number of countries	32	13	6	12	34	14	5	17	10
Israel									

	Yes
	No

Font: CEPEJ (2014).

Altres autors apunten l'existència d'una relació entre l'eficiència del sistema judicial, la mida de les empreses i majors nivells d'inversions. Només en aquells països on hi ha una elevada confiança en el sistema, les empreses duren a terme les inversions necessàries per a augmentar la seva capacitat i millorar la seva competitivitat alhora que la seva mida. García-Cuesta i Mora-Sanguinetti (2013) troben evidència clara pel que fa a aquesta relació utilitzant dades per a Espanya, però l'evidència internacional és molt àmplia. De fet, una implicació directa d'aquest canal és una **menor inversió en R+D+i** ja que en general, són les grans empreses les que duen a terme la major part de la inversió en aquests actius intangibles. A més **una manca de protecció dels drets de propietat en un context d'inseguretad jurídica encara desincentivarà més aquesta inversió.**

En concret, Laeven i Woodruff (2007) destaquen que l'impacte del sistema judicial en la mida de les empreses depèn de la seva estructura de propietat. Jappelli et al (2005) mostra evidència per Itàlia de **major disponibilitat de crèdit quan hi ha major seguretat judicial**. Fabbri (2010) també relaciona **el cost del finançament en regions on el sistema judicial funciona ineficientment**. Aquesta ineficiència, Johnson et al (2002) la relaciona amb una reducció al accés al finançament extern, la creació de noves empreses i una menor mida empresarial.

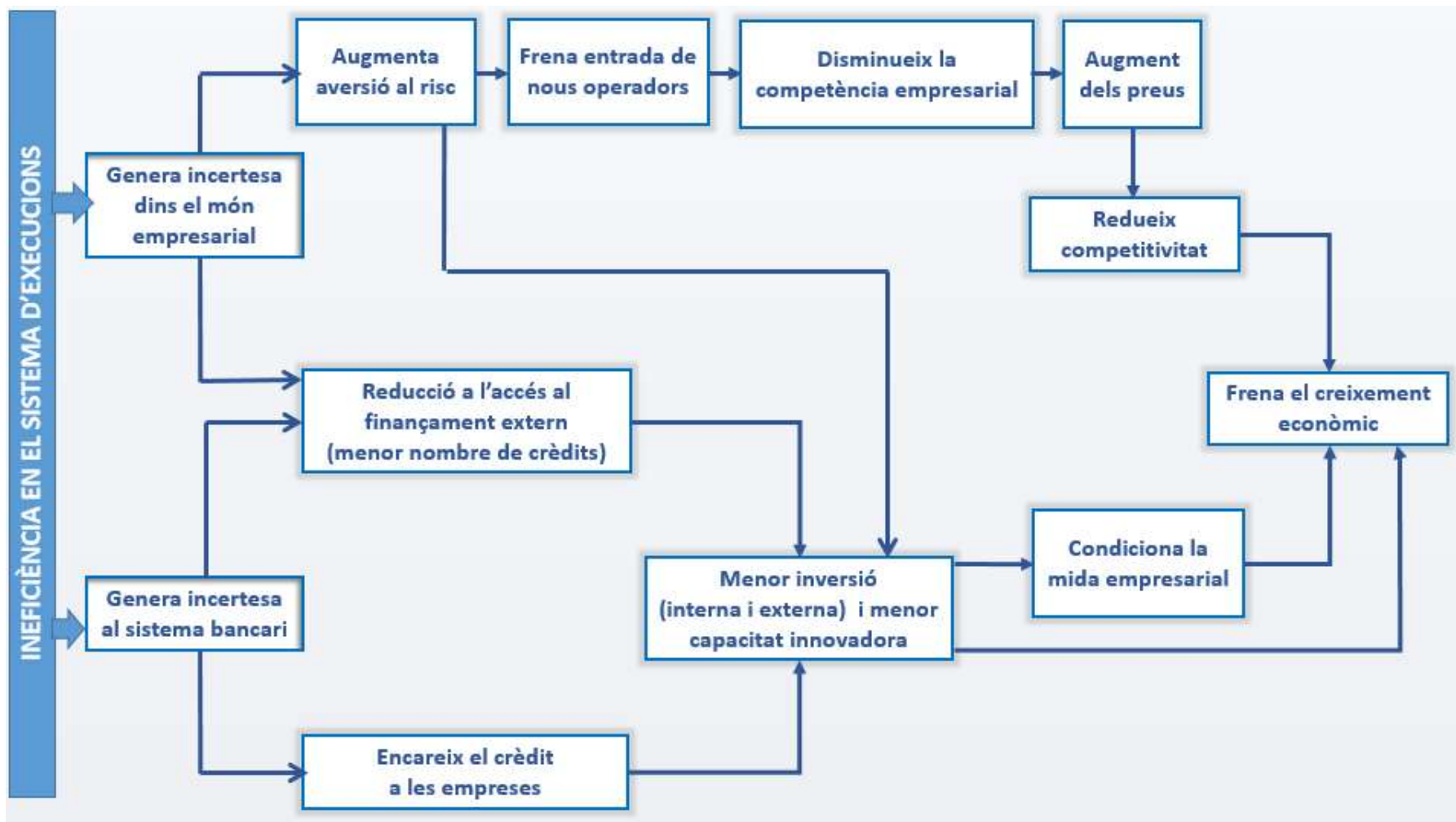
Un funcionament eficient del sistema judicial i, més concretament, els aspectes relacionats amb la recuperació del crèdit en cas de fallida, faciliten el desenvolupament dels mercats borsaris i un millor funcionament dels mercats de crèdit (Djankov et al., 2008).

En síntesi, **un funcionament ineficient del sistema es pot traduir en un encariment dels crèdits comercials i financers degut a la major incertesa i els llargs períodes de cobrament. També augmenten els costos relacionats amb recobraments i operacions de crèdit a clients i, per tant, s'incrementen els costos financers de les empreses**. La taula A.2 del Annex recull diferents estudis, resumits per Couwenberg i de Jong (2008), on es pot apreciar com també els costos directes són importants, havent-hi diferències molt importants entre els països analitzats.

Principals resultats

1. Hi ha un elevat consens en que disposar d'unes institucions que funcionen adequadament afavoreix el creixement econòmic. Diferents autors han assenyalat que la justícia seria una d'aquestes institucions clau. Els països amb sistemes judicials més eficients també són els que mostren menors graus de corrupció i una major transparència en les actuacions polítiques, el que reforça aquest cercle virtuós.
2. Una lentitud excessiva del sistema judicial genera costos sobre les parts en litigi a través de diferents canals:
 - a. Major risc, menor entrada de noves empreses, menor competència, majors preus.
 - b. Major risc, menors nivells d'inversió, menor R+D+i, menor competitivitat.
 - c. Menor disponibilitat de crèdit i a un major cost.
3. Diferents indicadors, tant qualitatius com quantitius, han mostrat que tot i que durant els últims anys s'observa una certa millora en el funcionament de la justícia en el conjunt de l'estat espanyol, encara hi ha marge de millora.

Figura 1.2. Conseqüències de la ineficiència en el sistema d'execucions

Font: Elaboració pròpia

2.- EL SISTEMA JUDICIAL I LES EXECUCIONS A CATALUNYA

2.1.Introducció

La realització de les execucions de resolucions judicials depèn, en primer lloc, de que la part guanyadora sol·liciti aquesta execució i, a continuació s'inicia el procés de fer efectiva la sentència. En matèries civils o mercantils, l'agent que s'ha d'encarregar de l'aplicació de l'execució es defineix, en la recomanació del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, com una persona autoritzada per l'Estat per portar a terme el procés d'execució. Aquests agents poden ser funcionaris públics i/o agents privats. De fet, hi ha països europeus on hi ha agents judicials que treballen en institucions públiques, altres països on aquesta és una professió privada i, finalment, altres on es combina el caràcter públic i privat. Segons CEPEJ (2014), per exemple, a França, Bèlgica i Holanda tenen un status privat, mentre que a Itàlia i Àustria tenen caràcter públic i a Alemanya, Regne Unit i Portugal es combina el públic amb el privat. En termes agregats, hi ha 15 estats on els agents encarregats de les execucions tenen caràcter privat, també 15 on són públics i 17 on hi ha teòricament una barreja de caràcter públic i privat. No obstant això, segons l'estudi de la CEPEJ s'està produint una evolució cap a un estatus privat dels agents.

En el sistema espanyol, però, no hi ha agents concrets encarregats de fer complir les execucions de les resolucions judicials. Segons l'informe de la Comissió Europea per a l'Eficàcia de la Justícia (CEPEJ, 2014) aquesta és una particularitat d'Espanya, on no hi ha agents per realitzar aquesta tasca però on la Constitució estableix el deure dels jutges per assegurar que es compleixin les sentències³. Segons l'informe de la Comissió Europea de l'any 2006 (CEPEJ, No 1, 2006.) només excepcionalment els procuradors juguen un paper en l'aplicació de les execucions.

En aquest context, avaluar de manera adient l'execució de les resolucions judicials per a Catalunya presenta una elevada complexitat i no existeixen estadístiques que permetin establir la quantia dinerària de les execucions. Aquesta situació, però, no és exclusiva de Catalunya sinó que ni en el conjunt d'Espanya ni en l'àmbit europeu hi ha informació adient sobre les xifres monetàries relacionades amb les execucions. Així, no hi ha dades oficials sobre les quantitats sol·licitades, les finalment recuperades, les pendents, els temps que es triga en el procés ni el cost total de les execucions. En el cas espanyol, estudis com el de Peñaloza i Vargas (2004) indiquen que, segons les empreses de cobrament, **únicament es cobren el 15% de les quantitats executades judicialment, es triga un any i mig i s'ha d'invertir gairebé el 50% de l'import recuperat**. Per la seva part, Alonso-Cuevillas (2015) indica que, en termes generals, **en el sistema judicial espanyol les execucions duren en terme mitjà 41 mesos (gairebé tres anys i mig) i tenen un índex d'insatisfacció superior al 40%**. Segons el **Projecte Doing Business del Banc Mundial de l'any 2016, a Espanya el temps de cobrament és de 510 dies i el seu cost és del 18,5% del crèdit**. Recentment s'ha present l'Informe de la Justícia de 2016 que l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB) publica anualment. En ell es fa una anàlisi de l'activitat judicial a partir d'una sèrie de dades agrupades en les quatre jurisdiccions: contenciós-

³ L'article 117, paràgraf 3 de la Constitució diu: "L'exercici de la potestat jurisdiccional en qualsevol mena de processos, jutjant i fent executar allò que hagi estat jutjat, correspon exclusivament als Jutjats i als Tribunals que les lleis determinen, segons les normes de competència i de procediment que elles estableixin."

administratiu, civil, social i penal. En aquesta presentació, el degà del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, va denunciar la lentitud i col·lapse de la justícia no només fins el moment de la sentència sinó també en les execucions. En l'informe es mostra que el nombre d'execucions pendents és en l'actualitat el més alt des de l'any 2010, i es pregunta per a què serveix que els jutges donin la raó si posteriorment no s'executa la sentència i no es cobren els diners demandats?

En comparació, a un país proper al nostre, França, el termini de cobrament és de 395 dies i el cost representa el 17,4% del crèdit. En l'informe del Banc Mundial s'argumenta que en aquest àmbit el problema més important d'Espanya és **el nombre de procediments que són necessaris per realitzar el cobrament. Concretament a Espanya cal realitzar 40 passes quan la mitjana de la OCDE és de 31 i de 29 a França.**

De tota manera, com ja ha estat comentat anteriorment, no existeix informació fidedigna de les execucions en termes monetaris. No obstant això, sí que existeix informació sobre el nombre d'execucions. L'Observatori de l'Activitat de la Justícia de la Fundació Wolters Kluwer publica anualment un conjunt de 10 indicadors per analitzar dita activitat a Espanya. El seu indicador número 8 està dedicat a l'execució de les resolucions judicials. A més, a la Base de Dades de l'Estadística Judicial del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) hi ha informació anual sobre el nombre d'execucions iniciades, reiniciades, resoltes i pendents tant per Espanya com per a cadascuna de les comunitats autònomes. Aquesta informació permet realitzar per a Catalunya una anàlisi sobre el nombre d'execucions, obtenint l'evolució temporal al llarg dels darrers anys així com la comparació amb el conjunt de l'estat espanyol i diferents índexs per tal d'aproximar la congestió dels sistema d'execucions.

2.2. Evolució recent dels principals indicadors de les execucions

Les anàlisis sobre l'eficiència del funcionalment del sistema judicial no acostumen a anar més enllà del moment en què es dicta sentència. Com es comentava anteriorment, una excepció a nivell espanyol la representa la Fundació Wolters Kluwer que publica un conjunt d'indicadors d'activitat de la justícia espanyola on s'inclou un indicador referent a l'execució de resolucions judicials. Aquest indicador mesura el nombre d'execucions judicials firmes que s'han realitzat en un any en relació al nombre total que van ser sol·licitades aquell any (taula 2.1).

Taula 2.1. Indicador d'execucions de resolucions judicials. Espanya

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Indicador	55,17%	55,79%	55,02%	44,79%	48,13%	45,73%	46,20%	38,61%	39,10%

Font: Dades extretes de la Fundació Wolters Kluwer.

Segons aquest indicador, **el nombre d'execucions que han arribat a bon terme suposen, en els darrers anys, menys de la meitat de les execucions sol·licitades.** Però, a més, la darrera dada presentada, la de l'any 2014, mostra un descens important respecte els anys anteriors. Només en els primers 3 anys considerats (2007 a 2009) l'indicador assolía un pes al voltant del 55%. La

reforma processal de l'any 2010 que traslladava als Lletrats de l'administració de justícia part de les competències en l'execució de sentències no està produint, segons aquestes dades, l'efecte positiu desitjat atès que des d'aleshores hi ha hagut un descens de l'indicador. Cal tenir en compte, a més, que aquest indicador es refereix exclusivament a les execucions iniciades i finalitzades en un any. Si el càlcul fos de les execucions finalitzades en relació a totes les sol·licitades existents, siguin d'aquell any o d'anteriors, l'indicador seria encara molt més baix. El fet que cada any el nombre d'execucions que arriben a bon terme sigui substancialment inferior a les sol·licitades posa de manifest l'existència de l'augment de les execucions en tràmit i, per tant, una acumulació d'execucions pendents a Espanya. A més, cal tenir en compte que aquest indicador es refereix a totes les execucions en conjunt incloent també, entre d'altres, les de tipus penal que presenten una resolució més ràpida.

Atès però que un dels grans objectius del present treball és avaluar l'impacte econòmic de l'execució de sentències a Catalunya, ens centrarem en analitzar diferents indicadors d'execucions judicials a partir la informació de la base de dades de l'estadística judicial, però únicament aquells referits al assumptes de jurisdicció civil i mercantil. Per tant, no es tractaran altres assumptes com els penals o administratius.

Pel que fa als assumptes de **jurisdicció civil**, s'observa que **el nombre d'execucions pendents a l'inici de l'any (taula 2.2) ha anat augmentant al llarg dels darrers 10 anys tant a Catalunya com a Espanya, amb l'única excepció de l'any 2015** quan a Espanya hi ha hagut una petita disminució. Especialment important és el fort augment que hi va haver entre els anys 2009 i 2011, quan es van produir augments de més del 15% anual tant a Catalunya com a Espanya. L'evolució comparada del nombre d'execucions pendents a Catalunya i Espanya en el període mostra que tret dels primers el pes de Catalunya sobre Espanya es manté en xifres d'entre el 17 i el 19%, fet que mostra una evolució semblant entre ambdues.

Taula 2.2. Assumptes de jurisdicció civil. Nombre d'execucions pendents a l'inici del període.

	Espanya	Catalunya	pes de Catalunya sobre Espanya
2006	895.440	173.701	19,4%
2007	953.846	177.459	18,6%
2008	1.032.381	188.401	18,2%
2009	1.212.674	217.531	17,9%
2010	1.478.177	259.518	17,6%
2011	1.733.180	302.844	17,5%
2012	1.863.868	320.134	17,2%
2013	1.955.259	337.680	17,3%
2014	1.989.317	345.358	17,4%
2015	1.976.988	352.611	17,8%

Font: Base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Quant als assumptes de **jurisdicció mercantil** (taula 2.3), en la darrera dècada hi ha hagut un continu augment de les execucions pendents a l'inici de l'any. En aquest cas, l'evolució dels

darrers anys també ha estat relativament semblant a Catalunya i a Espanya, però a diferència de les execucions civils, **el pes de Catalunya respecte Espanya és superior, de l'ordre del 19%.**

Taula 2.3. Assumptes de jurisdicció mercantil. Nombre d'execucions pendents a l'inici del període.

	Espanya	Catalunya	pes de Catalunya sobre Espanya
2006	1.605	251	15,6%
2007	3.869	665	17,2%
2008	6.445	1.088	16,9%
2009	9.225	1.787	19,4%
2010	13.026	2.692	20,7%
2011	16.746	3.384	20,2%
2012	19.886	3.759	18,9%
2013	22.166	4.120	18,6%
2014	25.893	4.822	18,6%
2015	28.407	5.422	19,1%

Font: Base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

A més de l'evolució creixent en el nombre d'execucions pendents es comprova també l'important volum que representen. Així, a l'inici de l'any 2015 hi havia a Catalunya més de 352.000 execucions pendents de jurisdicció civil, mentre que de jurisdicció mercantil n'hi havia 5.422.

Però, a més, la persistència i augment al llarg dels anys del nombre d'execucions pendents suposa que no es dona abast a les noves entrades d'execucions. Així, les execucions resoltes cada any són inferiors a les pendents, per la qual cosa és inevitable que es produeixi una acumulació. En les taules 2.4 i 2.5 es mostra el nombre d'execucions resoltes en els darrers anys a Catalunya i a Espanya d'assumptes de jurisdicció civil i mercantil. Es pot comprovar que el **nombre d'execucions resoltes de jurisdicció civil a Catalunya és aproximadament una tercera part de les pendents i, per tant, sols aproximadament el 30% del nombre d'execucions pendents es resolen.**

Respecte les **execucions mercantils** a Catalunya, el volum tant de pendents com de resoltes és molt inferior, però en fer el quocient s'obté que **el nombre de resoltes representa l'any 2015 únicament el 19% del nombre d'execucions pendents.**

Taula 2.4. Assumptes de jurisdicció civil. Nombre d'execucions resoltes.

	Espanya	Catalunya	pes de Catalunya sobre Espanya
2006	308.557	50.941	16,5%
2007	324.781	52.922	16,3%
2008	324.081	52.070	16,1%
2009	401.693	65.572	16,3%
2010	425.374	70.095	16,5%
2011	498.283	81.319	16,3%
2012	573.018	90.516	15,8%
2013	632.454	105.287	16,6%
2014	684.419	106.856	15,6%
2015	681.990	107.944	15,8%

Font: Base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Taula 2.5. Assumptes de jurisdicció mercantil. Nombre d'execucions resoltes.

	Espanya	Catalunya	pes de Catalunya sobre Espanya
2006	1.213	78	6,4%
2007	2.000	341	17,1%
2008	2.402	266	11,1%
2009	2.529	376	14,9%
2010	3.884	676	17,4%
2011	5.388	1.080	20,0%
2012	6.394	1.162	18,2%
2013	6.668	1.157	17,4%
2014	8.087	1.330	16,4%
2015	8.731	1.443	16,5%

Font: Base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Una altra manera d'analitzar la situació de les execucions és mitjançant el càlcul de taxes que permeten realitzar una aproximació a la qualitat del sistema: la *taxa de resolució*, la *taxa de pendència* i la *taxa de congestió*. Habitualment aquestes taxes han estat emprades com indicador clau per conèixer el funcionament del sistema judicial en termes generals i en el seu càlcul la variable considerada és el nombre de sentències. No obstant això, es pot fer una extensió d'aquests indicadors, emprant com a variable de referència les execucions⁴.

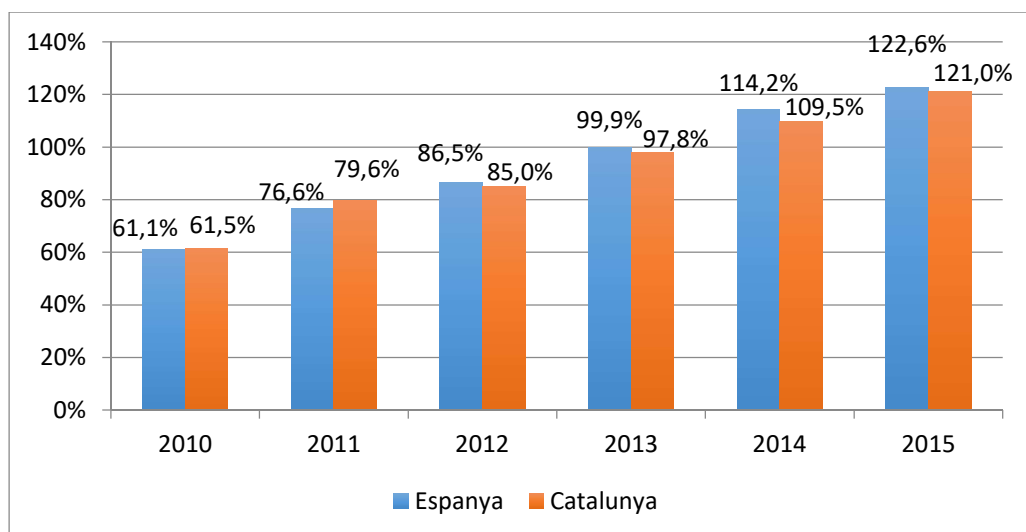
La *taxa de resolució* es calcula a partir del quocient entre execucions resoltes i execucions ingressades en un període. Si el resultat es presenta en tant per cent, un valor superior a 100 implica que en aquell any s'han resolt més execucions que les ingressades i, per tant, el nombre

⁴ Vegeu, per exemple, Peñaloza i Vargas (2004).

d'execucions pendents es redueix. Al contrari, si la taxa és inferior a 100, hi ha una acumulació d'execucions que no s'han resolt i que s'han d'afegir a les que ja estaven pendent.

Els resultats obtinguts per a la jurisdicció civil mostren que en la major part del període 2010-2015 la *taxa de resolució* d'execucions⁵ presenta un valor inferior a 100 (gràfic 2.1), fet que suposa que **hi ha hagut més execucions ingressades que les resoltes, produint-se, per tant, una acumulació d'execucions pel període següent (entre 2010-2013)**. No obstant això, l'evolució dels darrers anys indica un continu augment, arribant al punt en què els anys 2014 i 2015 la taxa ha assolit valors superiors a 100, fet que, en principi permetria reduir la càrrega de treball pel període següent. Aquest fet, però, no s'està produint. El motiu és que en la *taxa de resolució* no es té en consideració les possibles execucions reiniciades. En cas de tenir en compte aquest volum d'execucions que es reinicien, el valor de la hipotètica taxa no arribaria en cap any a 100, fet que indica clarament una **acumulació d'execucions pels períodes següents, tot i que l'evolució és positiva atès que els valors de la taxa han anat augmentant**.

Gràfic 2.1. Taxa de resolució de les execucions de jurisdicció civil.

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

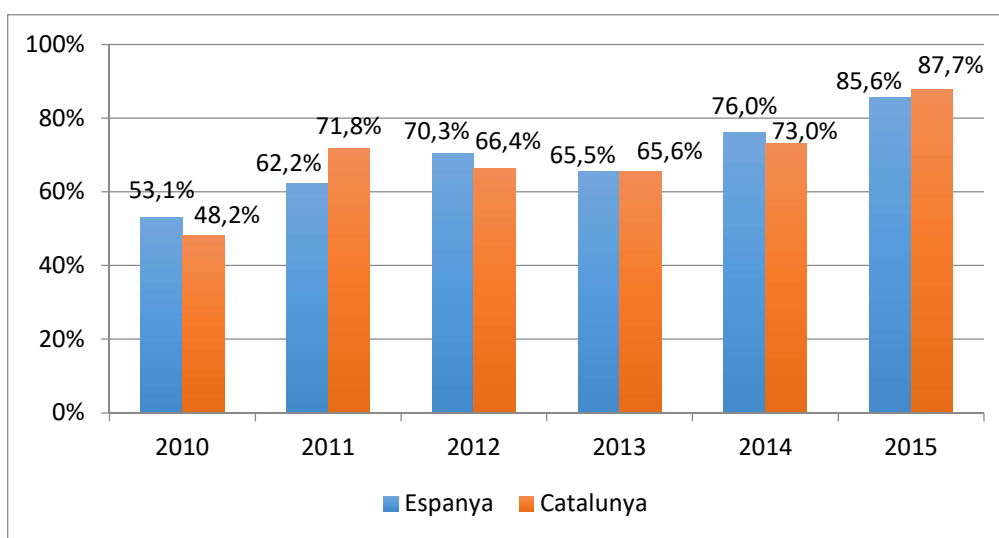
El comportament de la *taxa de resolució* en la jurisdicció civil és molt semblant a Catalunya i a Espanya, tot i que a Espanya s'assoleixen valors superiors, fet que es pot interpretar com una **millor situació en el conjunt espanyol, amb una acumulació d'execucions al llarg del temps inferior a la de Catalunya**.

Pel que fa a la **jurisdicció mercantil**, en tot el període 2010-2015 la *taxa de resolució* presenta valors inferiors a 100 (gràfic 2.2), fet que indica que cada any **hi ha hagut més execucions ingressades que les resoltes**. A títol d'exemple, la dada de 2015 mostra que a Catalunya es van

⁵ *Taxa de Resolució* d'Execucions = $\frac{\text{execucions resoltes}}{\text{execucions ingressades}}$

resoldre un 12% menys d'execucions de les que es van ingressar, sent aquest l'any amb un millor comportament de la taxa. Si, com en el cas de les execucions civils, es consideren també les execucions reiniciades, s'obtidria una taxa màxima l'any 2015 del 80% i, per tant, en el millor any analitzat es van resoldre un 20% menys d'execucions de les que es van ingressar o reiniciar. D'altra banda, l'evolució produïda des de l'any 2010 sembla indicar una millora en el comportament de la *taxa de resolució*, especialment si es té compte que la taxa de l'any 2010 suposava que a Catalunya el nombre d'execucions resoltes no arribava a ser ni la meitat de les ingressades. De fet, la situació en anys previs encara era pitjor. Segons les dades de l'estadística judicial, la *taxa de resolució* d'execucions de jurisdicció mercantil l'any 2006 va ser del 35% per Espanya i del 16% per Catalunya.

Gràfic 2.2. Taxa de resolució de les execucions de jurisdicció mercantil.

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

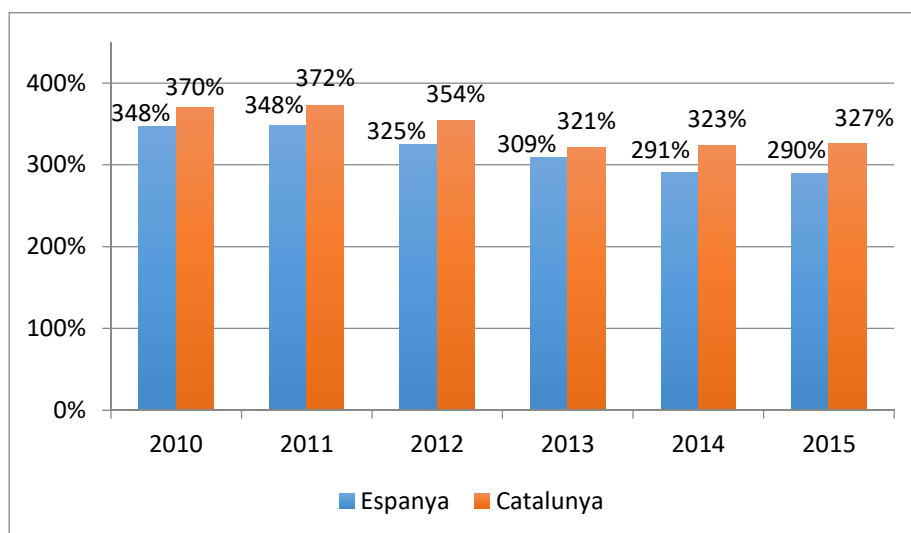
La *taxa de pendència* es calcula a partir del quocient entre execucions pendents i execucions resoltes en un període. Si el resultat es presenta en tant per cent, un valor superior a 100 implica que en aquell any s'han resolt menys nombre d'execucions que les pendents a l'inici. Si la taxa és igual a 100 suposa que en aquell any només s'han resolt el mateix nombre d'execucions que hi havia a l'inici de l'any. I si el valor de la taxa és inferior a 100 significa que es resolen més execucions que les que hi havia pendents a l'inici. El resultat d'aquest índex molt sovint s'interpreta com una estimació del temps addicional que es requereix per resoldre les execucions pendents donat el ritme de resolució actual, en cas de que no s'ingressin noves execucions. D'aquesta manera, un índex de 100 suposa que es necessita un any per resoldre les execucions pendents.

L'any 2015 la *taxa de pendència*⁶ de Catalunya per a la **jurisdicció civil** (gràfic 2.3) se situa en el 327%. Això indica que **en el cas que no hi haguessin noves execucions i suposant un mateix ritme de resolucions, s'estima que es trigaria més de 3 anys en resoldre les execucions que hi**

⁶ Taxa de Pendència d'Execucions = $\frac{\text{execucions pendents}}{\text{execucions resoltes}}$

ha pendents. Aquesta valor de la taxa és força elevada i superior a la del conjunt espanyol, on es trigaria un mica menys de 3 anys en resoldre les execucions pendents (taxa de 290%). No obstant això, l'evolució al llarg dels darrers anys ha fet millorar la situació, amb un valor de l'índex cada vegada més baix. Aquesta millora, però, no ha estat gaire gran i cal considerar-la com insuficient.

Gràfic 2.3. Taxa de pendència de les execucions de jurisdicció civil.

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Quant a la **jurisdicció mercantil**, els valors assolits per la *taxa de pendència* a Catalunya en tot el període 2010-2015 (gràfic 2.4) són considerablement superiors a 100 amb uns valors encara més elevats que els de la jurisdicció civil i, per tant, la situació és pitjor en la jurisdicció mercantil. **L'any 2015 es va assolir un valor de 376%, és dir, s'estima que es trigaria 3 anys i 9 mesos en resoldre les execucions que hi ha pendent aquell any, en el supòsit que el ritme de resolució fos el mateix.** A més, l'evolució dels darrers 3 anys mostra un augment de la taxa, fet que suposa un empitjorament de la situació. En la comparació amb el conjunt d'Espanya, s'observa que a Catalunya, la *taxa de pendència* ha estat en els darrers anys superior.

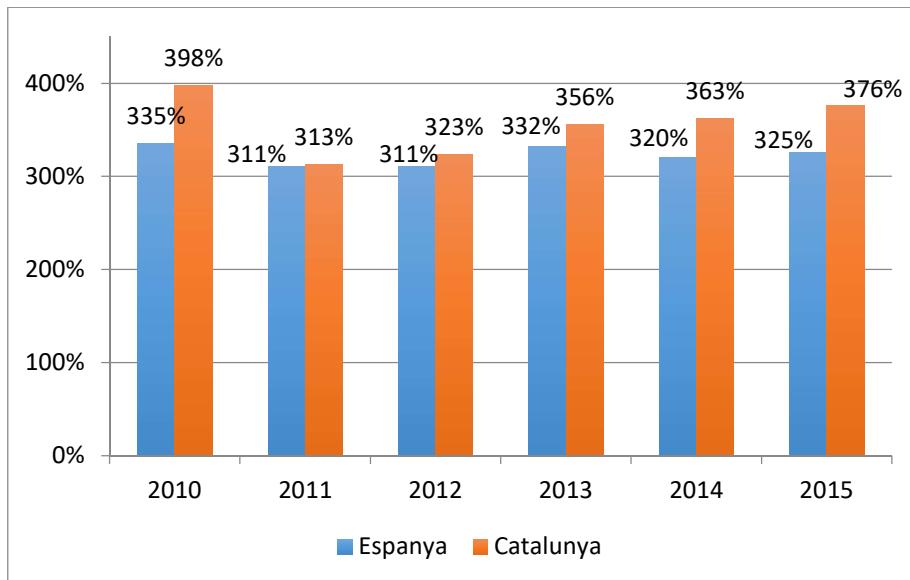
La *taxa de congestió* s'obté a partir del quocient entre la suma d'execucions pendents a l'inici del període més les ingressades entre les resolucions resoltes en el període. Si el resultat es presenta en tant per cent, un valor igual a 100 implica que en aquell any s'han resolt totes les execucions pendents i també les ingressades. Aquesta situació és la ideal però gairebé impossible que es doni, per la qual cosa el desitjable és que la taxa assoleixi valor superior a 100 però el més a prop de 100. Per altra part, no és possible que el valor sigui inferior a 100.

Els resultats obtinguts per la **jurisdicció civil** (gràfic 2.5) mostren que en el període 2010-2015 hi ha hagut una **continua disminució de la taxa de congestió⁷, tant per Catalunya com pel conjunt d'Espanya.** No obstant això, la congestió de les execucions continua sent molt elevada, amb una taxa de 409% per Catalunya i de 371% per Espanya l'any 2015. En aquest sentit, la congestió de

⁷ Taxa de Congestió d'execucions = $\frac{\text{execucions pendents a l'inici} + \text{execucions ingressades}}{\text{execucions resoltes}}$

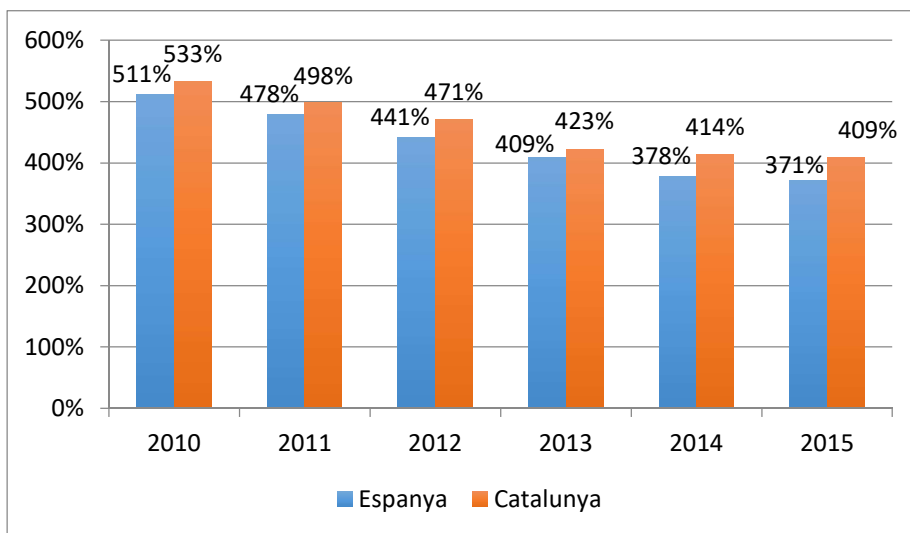
les execucions és molt superior al de les sentències. Segons García (2013), la *taxa de congestió* de les sentències en el període 2004-2012 en la jurisdicció civil ha estat en tots aquest anys inferior al 200%, tot i presentar una petita tendència creixent.

Gràfic 2.4. Taxa de pendència de les execucions de jurisdicció mercantil.

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Gràfic 2.5. Taxa de congestió de les execucions de jurisdicció civil.

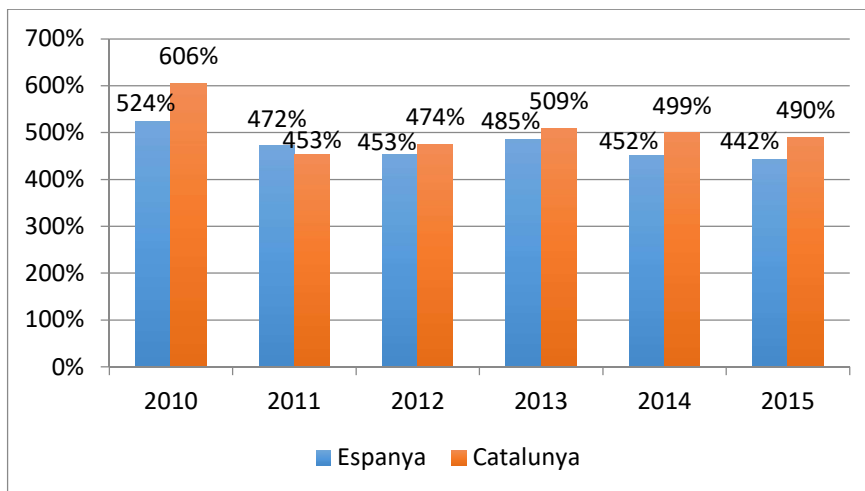

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Per altra part, la *taxa de congestió* de les execucions de **jurisdicció mercantil** (gràfic 2.6) presenta habitualment uns valors encara més elevats, tant per Catalunya com per Espanya. Així, l'any 2015 la taxa per Catalunya és de 490% mentre que la d'Espanya és de 442%. **De nou, la situació de Catalunya és pitjor que la del conjunt espanyol.** A més, tot i que al llarg d'aquest període

sembla haver una petita disminució en els valors assolits, aquesta millora resulta insuficient, per considerar que en un breu període de temps la congestió de les execucions mercantils deixarà de ser un problema.

Gràfic 2.6. Taxa de congestió de les execucions de jurisdicció mercantil.

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Adicionalment, l'anàlisi de les *taxes de resolució, pendència i congestió* per les províncies de Catalunya l'any 2015 (taula 2.6) mostra l'existència de sensibles diferències. Així, pel que fa a la jurisdicció civil, s'observa que **la província de Tarragona és la que es troba en una millor situació atès que presenta els millors valors en les tres taxes esmentades. La taxa de resolució és la més elevada de les províncies, amb un valor de 145%, mentre que la taxa de pendència (266%) i la de congestió (335%) són les més reduïdes. En la situació contrària es troba la província de Lleida, on s'assoleixen els pitjors valors de les tres taxes.**

Taula 2.6. Indicadors d'execucions judicials a Catalunya. Jurisdicció civil. Any 2015

	Taxa de resolució	Taxa de pendència	Taxa de congestió
Barcelona	117%	340%	426%
Girona	128%	302%	380%
Lleida	107%	394%	487%
Tarragona	145%	266%	335%
Catalunya	121%	327%	409%

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Respecte a la jurisdicció mercantil (taula 2.7), s'observa una situació més diversa. Així, la *taxa de resolució* més elevada de l'any 2015 correspon a la província de Barcelona (97%), seguida de Lleida (92%), mentre que ara la província amb una taxa més petita és Tarragona (46%).

Taula 2.7. Indicadors d'execucions judicials a Catalunya. Jurisdicció mercantil. Any 2015

	Taxa de resolució	Taxa de pendència	Taxa de congestió
Barcelona	97%	345%	448%
Girona	50%	960%	1.160%
Lleida	92%	248%	356%
Tarragona	46%	588%	807%
Catalunya	88%	376%	490%

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'estadística Judicial del CGPJ.

Pel que fa a la *taxa de pendència*, la situació més favorable de les províncies catalanes correspon a Lleida, mentre que a Girona és on hi ha una *taxa de pendència* més elevada. De manera anàloga, la província on la congestió és més elevada pel que fa a les execucions mercantils és Girona, amb una *taxa de congestió* de 1.160%, mentre que la situació menys dolenta correspon a Lleida, amb una taxa de 356%.

Tots aquests resultats presentats fins ara posen de manifest una **ineficiència dels sistema d'execucions atès que la conclusió, en termes generals, és la dificultat de resoldre les execucions d'una manera àgil**. No obstant això, els resultats comentats fins ara es refereixen únicament a nombre d'execucions, ja siguin ingressades, resoltes o pendents, i en cap cas es disposa de les quantitats monetàries incloses en cadascuna d'elles. D'aquesta manera, resten per respondre importants qüestions com, per exemple: quina quantitat total de diners es demanda en les execucions en un any?, Quina quantitat es recupera? Quant temps es triga en recuperar els diners? Quina quantitat de diners no es recupera mai? Quin impacte econòmic en l'economia tenen les execucions?

2.3. Quantificació monetària de les execucions a Catalunya i del seu impacte econòmic

Per intentar respondre algunes de les qüestions plantejades en l'epígraf anterior pel cas de Catalunya, s'ha realitzat una enquesta a despatxos de procuradors per disposar d'informació d'una mostra representativa de sentències d'execucions presentades l'any 2013.

L'objectiu concret de l'enquesta és obtenir informació individual de peticions d'execucions en l'any 2013 per tal de determinar la quantia monetària demandada i la situació actual a finals de 2016 de cadascuna de les execucions. És a dir, es pretén determinar si en aquest temps l'execució ja ha conclòs o encara està en curs; si s'han recuperat totes les quantitats o no; en cas que l'execució estigui finalitzada, quant de temps ha trigat el procés; i en cas que no s'hagi recuperat tot, quina part s'ha recuperat.

Per tal de fer aquesta anàlisi s'ha considerat l'any 2013 com any de referència. Aquesta elecció ve donada especialment pel fet de considerar que fins finals de 2016 (període aproximat de rebuda de les respostes) ja han passat una mica més de 3 anys des de la presentació de l'execució, sent aquest un temps raonable per tal que una part important de les execucions ja estiguin finalitzades.

Així mateix, es desitja disposar d'una mostra d'enquestes que sigui representativa a nivell individual per a cadascuna de les tipologies d'execucions (execucions de títol judicial, de títol no judicial i hipotecàries). Addicionalment, també es pretenia aconseguir la representativitat de la mostra per a cadascuna de les províncies de Catalunya. El volum d'enquestes rebudes permet la representativitat per tipus d'execucions però no per a les diferents províncies de Catalunya i, per tant, únicament es presenten els resultats pel conjunt de Catalunya.

D'aquesta manera, s'ha realitzat un mostreig aleatori estratificat, aplicant com a criteri d'estratificació la tipologia del títol. En la següent taula (taula 2.8) es presenta la dimensió de la mostra aconseguida i l'error de mostreig corresponent.

Taula 2.8. Mida de la mostra i error màxim de mostreig per un nivell de confiança del 95,5%

	Mostra	Error de Mostreig
Catalunya	994	3,2%
Titols Judicials	362	5,2%
Titols No judicials	304	5,7%
Execucions Hipotecàries	328	5,5%

Font: Elaboració pròpia

Com es pot veure, s'han obtingut un total de 994 peticions d'execucions de l'any 2013 amb la corresponent informació. Quant al conjunt de Catalunya el volum d'execucions obtingudes és suficientment gran com per obtenir un error de mostreig baix, del 3,2%. Pel que fa als diferents tipus d'execucions el nombre de peticions d'execucions també és suficientment elevat com per obtenir un error de mostreig baix i inferior en tots els casos al 6%.

D'aquesta manera, a partir de les respostes rebudes de diferents despatxos de procuradors de Catalunya de l'enquesta on es demanava informació sobre l'execució de sentències s'han obtingut resultats interessants per avançar en l'anàlisi de la seva importància i impacte econòmic. Com ja ha estat comentat anteriorment, la informació rebuda es centra en les execucions ingressades l'any 2013 que corresponen a tres tipus de títols: judicials, no judicials i execucions hipotecàries. Així mateix, es té informació de la data de petició de l'execució, la situació actual en què es troba (finalitzada o en curs), la data de finalització (en el cas que sigui coneguda), la quantia monetària principal de l'execució i la quantia monetària recuperada fins el moment (sense incloure cap tipus de despesa addicional).

La taula 2.9 mostra els principals resultats pel que fa a la quantitat principal distingint tipus de títol. **La quantitat principal de les execucions a Catalunya⁸ l'any 2013 és de 6.580.452.967€.** Si

⁸ Cal remarcar que només es consideren les execucions hipotecàries, les de títol judicial i les de títol no judicial.

aquesta xifra es relativitza amb el Producte Interior Brut de Catalunya⁹ (PIB) es pot concloure que la magnitud de les execucions va arribar a ser aquell any el 3,4% del PIB de Catalunya.

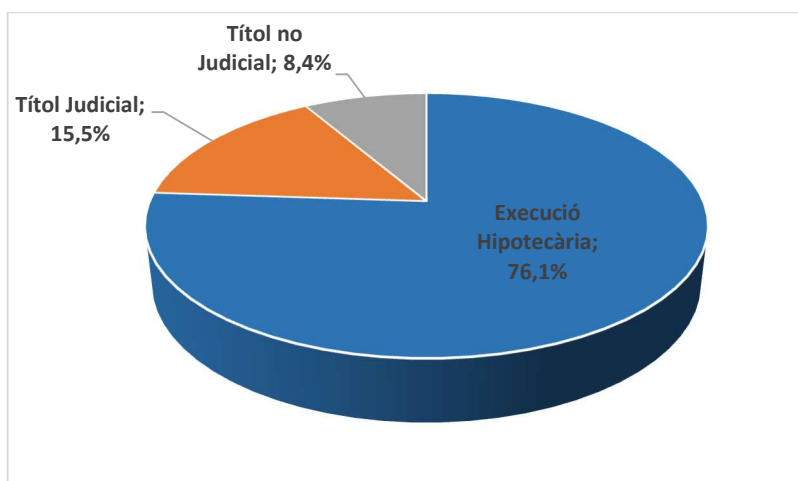
Taula 2.9. Quantitat principal de les execucions. Any 2013. En €.

	EH	TJ	TNJ	Total general
Catalunya	5.005.603.029	1.018.885.121	555.964.817	6.580.452.967

Font: Elaboració pròpia

La distinció de les quantitats principals segons el tipus de títol (gràfic 2.7) mostra que **el major volum es concentra en execucions hipotecàries**, que representen una mica més del 76% del total, seguides dels títols judicials amb el 15,5% i, en darrer lloc, dels títols no judicials amb el 8,4% del total.

Gràfic 2.7. Distribució segons tipologia de la quantitat principal de les execucions. Any 2013.

Font: Elaboració pròpia

Ahora, la taula 2.10 mostra el valor en euros de les quantitats recuperades fins finals de 2016 de les execucions amb data de petició de 2013. La quantitat recuperada és de 1.434.105.509€ del total de 6.580.452.967€, és a dir, **s'ha recuperat fins ara el 21,8% del total**.

⁹ Emprant com a PIB de Catalunya el publicat per l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

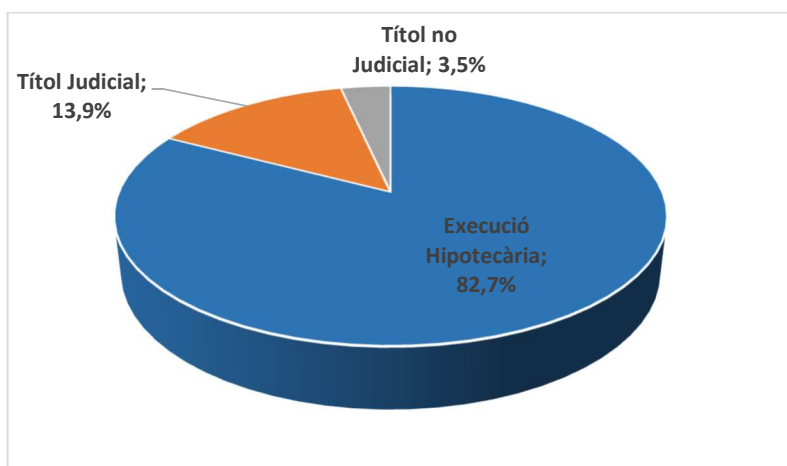
Taula 2.10. Quantitat recuperada de les execucions ingressades l'any 2013. En €.

	EH	TJ	TNJ	Total general
Catalunya	1.185.368.151	198.959.216	49.778.142	1.434.105.509

Font: Elaboració pròpia

Com es pot observar en el gràfic 2.8, la distribució de les quantitats recuperades segons el tipus de títol mostra que **el major volum es concentra en les execucions hipotecàries, que representen prop del 83% del total recuperat, seguides dels títols judicials amb gairebé el 14% i, en darrer lloc, dels títols no judicials amb el 3,5% del total.** D'aquesta manera, s'observa que tant la major part de les quantitats principals (76,1%) com de les quantitats recuperades (82,7%) corresponen a execucions hipotecàries.

Gràfic 2.8. Distribució segons tipologia de la quantitat recuperada de les execucions ingressades l'any 2013.

Font: Elaboració pròpia

De la mateixa manera que es pot obtenir una *taxa de resolució* respecte el nombre d'execucions, es pot definir una *taxa de resolució/recuperació* dinerària de les execucions. Així, aquesta taxa s'obté a partir del quocient entre quantitats dineràries recuperades d'execucions i les ingressades en un període. En el nostre cas, a més, es requereix d'una adaptació addicional ja que no es disposa de les quantitats recuperades totals sinó de les recuperades que es van iniciar en un període concret (any 2013). D'aquesta manera, definim la *taxa de recuperació* dinerària des de l'any 2013 fins finals de 2016 de la següent manera:

$$Taxa de Recuperació \text{ des de 2013} = \frac{\text{Quantitats Recuperades des de 2013 fins finals de 2016}}{\text{Quantitats Ingressades 2013}}$$

En aquest cas, si el resultat es presenta en tant per cent, no es pot assolir un valor superior a 100 ja que implicaria que s'han recuperat més diners dels que inicialment es demanaven, fet que és impossible, tenint en consideració que en les quantitats recuperades no s'inclouen les quantitats associades a despeses de l'execució.

A la taula 2.11 es mostren els resultats distingint tipologies de registres pel conjunt de Catalunya. **A partir dels resultats obtinguts es conclou que de les quantitats demanades l'any 2013 en les execucions, fins finals de l'any 2016 només s'ha recuperat el 21,8%.** Aquesta taxa de recuperació cal considerar-la com a molt baixa, suposant una pèrdua econòmica molt important. La dimensió del problema es pot establir alternativament argumentant que de la informació disponible es posa de manifest que **des de 2013 i en poc més de 3 anys prop del 80% de les quantitats demanades en les execucions a Catalunya encara no s'han recuperat.** En termes monetaris, **hi ha una mica més de 5.000 milions d'euros d'execucions que encara no s'han recuperat.**

Si es fa una distinció segons tipologies, s'observa que **la taxa de recuperació més elevada correspon a les execucions hipotecàries**, en les quals s'ha recuperat el 23,7% del deute, mentre que en els títols judicials s'ha recuperat el 19,5% i en els títols no judicials únicament el 9,0%.

Taula 2.11. Taxa de recuperació dinerària des de 2013 fins finals de 2016. En %.

	EH	TJ	TNJ	Total general
Catalunya	23,7%	19,5%	9,0%	21,8%

Font: Elaboració pròpia

Una anàlisi addicional es pot realitzar si es diferencia entre les execucions que ja estan finalitzades i les que es troben en curs. En la taula 2.12 es presenta el percentatge del nombre d'execucions iniciades l'any 2013 que estan ja finalitzades. A nivell general, només el 36,2% de les execucions es consideren finalitzades. Pel que fa a la tipologia d'execucions, el 46,6% de les corresponents a execucions hipotecàries es troben ja finalitzades, mentre que estan en aquesta situació el 34% de les de títols judicials i el 27,6% de les de títols no judicials.

Taula 2.12. Nombre d'execucions finalitzades. En %.

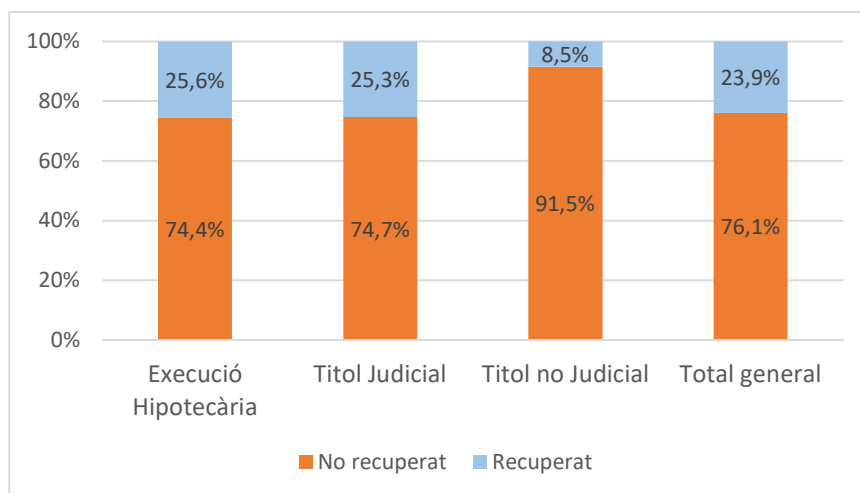
	EH	TJ	TNJ	Total general
Catalunya	46,6%	34,0%	27,6%	36,2%

Font: Elaboració pròpia

Quant a la quantitat de diners recuperats i no recuperats de les execucions ja finalitzades (gràfic 2.9), s'observa que a nivell general només s'ha recuperat el 23,9% de les quantitats demandades en les execucions i, per tant, es podria considerar que el 76,1% de les quantitats monetàries de les execucions iniciades l'any 2013 a Catalunya no es recuperaran. Si es distingeix segons la tipologia es comprova que és especialment greu el percentatge de recuperació dels títols no judicials, on s'ha recuperat únicament el 8,5% de les quantitats

principals. En una situació millor es troben les execucions hipotecàries i els títols judicials amb una taxa de recuperació dinerària del 25,6% i del 25,3% respectivament de les execucions iniciades l'any 2013 i ja finalitzades. De tota manera, aquestes taxes de recuperació dinerària cal considerar-les com a baixes.

Gràfic 2.9. Taxes de recuperació i no recuperació de les execucions finalitzades.*

* Taxes calculades a partir de valors monetaris (€) de les quantitats principals i les recuperades.
Font: Elaboració pròpia

Adicionalment, en les execucions ja finalitzades es disposa d'informació de la data d'inici i de la data de finalització. Això fa que es pugui calcular un temps mitjà de recuperació dinerària d'aquestes execucions. Els resultats corresponents, mostrats en la taula 2.13, permeten estimar que **en les execucions iniciades l'any 2013 i ja finalitzades a finals de l'any 2016, el procés d'execució ha trigat, en terme mig, 633 dies**. Si aquesta informació es vincula amb les quantitats recuperades es pot concloure que **de les execucions ja finalitzades s'ha recuperat el 23,9% de les quantitats i s'ha trigat al voltant d'1 any i 9 mesos**.

La distinció del temps mitjà de durada de les execucions ja finalitzades, segons tipologia, mostra que a nivell de tota Catalunya les execucions de títols judicials són les que han trigat menys en finalitzar-se (588 dies en terme mitjà), situant-se a continuació les execucions hipotecàries (635 dies) i les de títols no judicials (690 dies).

Taula 2.13. Temps mitjà de la durada de les execucions iniciades l'any 2013 i ja finalitzades a finals de 2016. En dies.

	EH	TJ	TNJ	Total general
Catalunya	635	588	690	633

Font: Elaboració pròpia

Finalment, si es consideren únicament les execucions que encara estan en curs (taula 2.14), s'observa que només s'ha recuperat el 9,7% de la quantitat principal del total de les execucions, sent les execucions hipotecàries on hi ha hagut un percentatge de recuperació més elevat (11,8%). El percentatge de recuperació de les execucions de títol judicial i no judicial són sensiblement menors, no arribant en tots dos casos al 4%. No obstant això, totes aquestes execucions encara estan en curs per la qual cosa existeix la possibilitat d'augmentar considerablement la quantitat recuperada. Per tal d'aconseguir una informació complerta al respecte caldria fer un seguiment de totes aquestes execucions fins el moment en què estiguin totes finalitzades.

Taula 2.14. Taxa de recuperació dinerària de les execucions iniciades l'any 2013 i en curs a finals de 2016. En %

	EH	TJ	TNJ	Total general
Catalunya	11,8%	3,7%	3,3%	9,7%

Font: Elaboració pròpia

Principals resultats

1. El nombre d'execucions resoltes a Catalunya, tant civils com mercantils, en els darrers anys ha anat augmentant considerablement, però també han anat creixent les execucions ingressades, i a un ritme superior. Si bé la *taxa resolució* d'execucions civils era l'any 2010 del 61,5% l'any 2015 ha arribat al 121%. La *taxa de resolució* d'execucions mercantils ha crescut del 48,2% l'any 2010 al 87,7% el 2015.
2. La diferent evolució de les execucions ingressades i resoltes ha fet que les execucions pendents de resoldre hagin pujat, fent augmentar la *taxa de pendència*, fins el punt que si no hi haguessin noves execucions es trigaria més de 3 anys en resoldre les que hi ha pendent. La *taxa de congestió* també és molt elevada arribant a ser de 409% l'any 2015 en les execucions civils i de 490% en les d'àmbit mercantil.
3. En comparació amb el conjunt d'Espanya, els resultats de les *taxes de resolució, pendència i congestió* mostren que Catalunya es troba en una situació pitjor.
4. La quantitat principal de les execucions ingressades a Catalunya l'any 2013 va ser de 6.580.452.967€, que suposa el 3,4% del PIB de Catalunya. A finals de 2016 només s'ha recuperat el 21,8% d'aquesta quantitat.
5. De les execucions iniciades l'any 2013 i ja finalitzades, s'ha recuperat el 23,9% de les quantitats demanades. El temps en què s'ha produït aquestes recuperacions és força gran, i suposa que en terme mitjà el procés ha durat 1 any i 9 mesos.

3.- ESTIMACIÓ DE L'IMPACTE ECONÒMIC D'UNA MILLORA EN L'EFICIÈNCIA DEL SISTEMA D'EXECUCIONS

Com s'ha comentat a la secció 1 del present informe, un funcionament ineficient del sistema judicial té importants repercussions econòmiques. **La seguretat jurídica és un element clau pel desenvolupament de l'economia d'un país.**

Així, entre d'altres, aquesta ineficiència afecta especialment a la inversió, al grau de competència empresarial, al nivell de preus o al sistema creditici, condicionant en darrer terme el creixement econòmic d'un país. Atès que les execucions de les sentències judicials formen part del sistema judicial global, un funcionament ineficient d'aquestes execucions comporta també les conseqüències econòmiques abans esmentades.

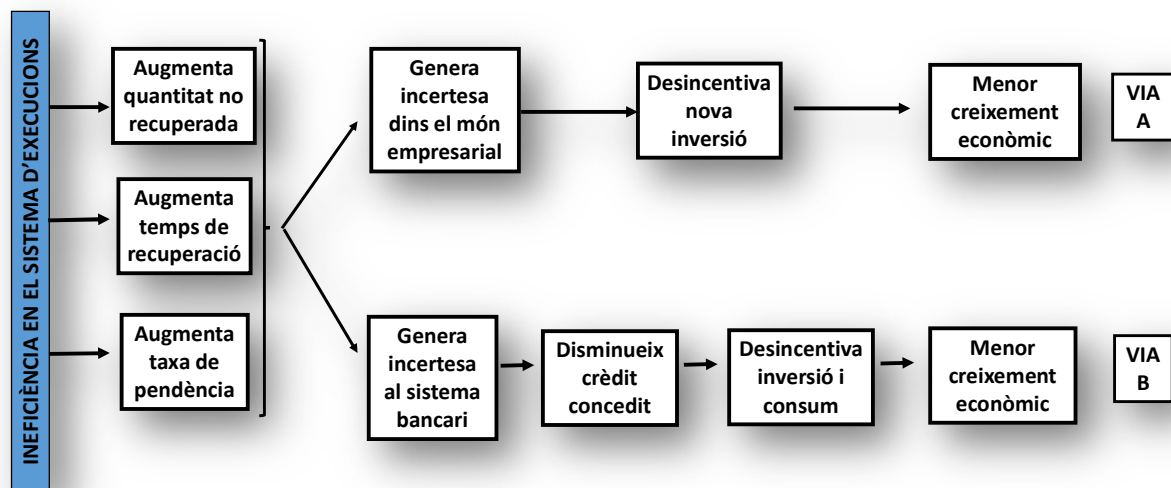
A la secció 2 s'ha pogut observar com els indicadors de les execucions a Catalunya no ofereixen bons resultats. Així, a partir de l'estudi de la mostra recollida d'execucions judicials ingressades a Catalunya al 2013, s'ha comprovat que dels 6.580,4M€ demanats a les sentències d'execució, a finals del 2016 no s'havien recuperat 5.146,3M€. Alhora, passats 3 anys, més del 60% de les execucions iniciades al 2013 encara estaven en curs. A la vista d'aquests resultats, **s'evidencia el funcionament poc eficient del sistema d'execucions a Catalunya, fet que pot estar condicionant el creixement econòmic del país.**

La quantificació exacte de l'impacte econòmic que té aquesta ineficiència és molt difícil d'assolir per diverses raons.

- Primer, perquè **no hi ha informació estadística oficial per Catalunya sobre indicadors claus per l'estimació d'aquest impacte** com ara la taxa de recuperació anual o el temps de recuperació **per una sèrie de temps llarga** (recordar que aquesta informació per a Catalunya s'ha obtingut a partir de la mostra realitzada).
- Segon, perquè com s'ha vist anteriorment, **la ineficiència judicial afecta de manera simultània a moltes variables econòmiques** com ara el tipus d'interès, el nivell de preus, la mida empresarial, la inversió empresarial, les despeses en R+D, les restriccions creditícies, la competència empresarial, la inversió estrangera, l'ocupació o el creixement del PIB,...fet que fa complicada la consideració conjunta de tots aquests efectes, sobretot si es tenen en compte les limitacions estadístiques abans esmentades.
- I, per últim, perquè **la complexitat de les relacions econòmiques és de tal magnitud que és molt difícil aïllar únicament l'impacte que té un sistema d'execucions ineficient en una economia**. Així, per exemple, el nivell de preus d'un país o el tipus d'interès dels crèdits empresarials, si bé es troben influïts per aquesta ineficiència judicial, també ho estan per molts altres factors com el nivell de competència interna, la conjuntura econòmica internacional, les decisions emprades per institucions europees i internacionals, etc.

Malgrat tots els factors anteriors, i donada la importància d'analitzar l'impacte que pot tenir a Catalunya un funcionament poc eficient del sistema d'execucions, **en aquesta secció es porta a terme una primera anàlisi que tracta d'estimar l'impacte que tindria sobre l'economia**

Figura 3.1. Vies d'impacte de la ineficiència del sistema d'execucions

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa a la **VIA B**, cal notar que **un sistema ineficient d'execucions judicials també afecta al sistema bancari** en la mesura en la que **augmenta la incertesa que hi ha sobre el funcionament del procés de recuperació dels crèdits concedits en cas de fallida empresarial o d'altres problemes relacionats, per exemple, amb els crèdits hipotecaris**. Aquest fet té implicacions importants en la mesura en la que, per reduir riscos, **es dificulta l'accés al crèdit** (tant empresarial com crèdit al consum), **tot reduint la quantia dels crèdits concedits com augmentant el seu cost**. D'aquesta manera, una **restricció del crèdit acaba condicionant la inversió empresarial i el consum de les llars i afectant, per tant, al creixement econòmic**.

Per tant, a partir del que s'acaba de comentar, sembla coherent pensar que **una millora en el funcionament del sistema d'execucions revertiria positivament en l'economia d'un país mitjançant les dues vies anteriors, en la mesura en la que reduiria la incertesa dins el món empresarial i bancari, tot afavorint la inversió i el consum**. Aquesta millora en la inversió i el consum generaria **un creixement de la producció del país i de la seva ocupació i contribuiria finalment a l'augment del seu PIB**.

Dit això, l'exercici de simulació que es presenta a continuació pretén estimar el possible impacte que tindria sobre l'economia catalana una millora en el funcionament del sistema d'execucions a partir de les dues vies anteriorment definides. Per fer-ho, es parteix de la següent hipòtesi: una millora en l'eficiència del sistema d'execucions portaria a augmentar la **taxa de recuperació** i a reduir el nombre d'execucions pendents.

Tenint en compte aquesta hipòtesi, **s'han definit tres escenaris diferents en funció del grau de millora aconseguida** (taula 3.1.): millora reduïda (escenari 1), millora moderada (escenari 2) i millora elevada (escenari 3).

Taula 3.1. Definició d'escenaris associats a una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions

ESCENARI	MILLORA DE L'EFICIÈNCIA	DESCRIPCIÓ	AUGMENT DE LA QUANTITAT RECUPERADA A DATA 2016	DISMINUCIÓ DEL NOMBRE D'EXECUCIONS PENDENTS A DATA 2016
Escenari 1	Millora reduïda	Passar de taxa de recuperació del 21,8% actual al 25%	211,0M€	3.509
Escenari 2	Millora moderada	Passar d'una taxa de recuperació del 21,8% actual al 30%	540,0M€	8.981
Escenari 3	Millora elevada	Passar d'una taxa de recuperació del 21,8% actual al 35%	869,0M€	14.453

Font: Elaboració pròpia

Prenent com a referència les dades obtingudes a partir de l'estudi de la mostra de les execucions iniciades l'any 2013, a **l'escenari 1 (millora reduïda)** s'ha suposat que **la taxa de recuperació d'aquestes execucions iniciades al 2013 passaria d'un 21,8% (taxa real) a un 25%**. Això suposaria per tant que, dels 6.580M€ demandats, **s'hauria recuperat 1.645,1M€ en lloc dels 1.434,1M€ realment recuperats** (augmentant per tant la quantitat recuperada en 211,0M€).

Alhora, aquest augment de la quantia recuperada de 211,0M€ suposaria la reducció de 3.509 execucions pendents. Per calcular la reducció en el nombre d'execucions pendents s'ha considerat que l'import mitjà de la quantitat principal per cada sentència d'execució iniciada al 2013 va ser de 60.129€. Aquesta xifra s'ha obtingut dividint la quantitat total demandada a les execucions ingressades a Catalunya l'any 2013 (6.580.452.967€) pel nombre total de sentències d'execució ingressades al 2013 (109.439).

Seguint la mateixa idea, a **l'escenari 2 (millora moderada)** s'ha suposat que **la taxa de recuperació de les execucions iniciades al 2013 passaria d'un 21,8% a un 30%, passant per tant dels 1.434,1M€ recuperats a 1.974,1M€** (augment de 540M€ de la quantitat recuperada). Alhora, **aquest augment de la quantia recuperada suposaria 8.981 execucions pendents de menys.**

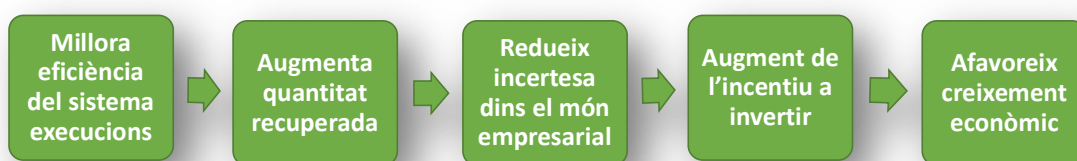
Per últim, a **l'escenari 3 (millora elevada)** s'ha suposat que **la taxa de recuperació de les execucions iniciades al 2013 passaria d'un 21,8% a un 35%, passant per tant dels 1.434,1M€ recuperats a 2.303,1M€** (augment de 869M€ de la quantitat recuperada). Alhora, **aquest augment de la quantia recuperada suposaria 14.453 execucions pendents de menys.**

A partir d'aquests tres escenaris, a l'apartat següent es mostren les estimacions de l'impacte econòmic que suposaria una millora de l'eficiència en cada escenari.

3.2. Estimació de l'impacte de la millora de l'eficiència del sistema d'execucions mitjançant el seu efecte sobre la confiança empresarial (VIA A)

Seguint el raonament exposat a l'apartat anterior, en aquesta via A es parteix de la hipòtesi que una millora en l'eficiència del sistema d'execucions (i que es reflecteix en un augment de la taxa de recuperació) augmenta la confiança empresarial (redueix la seva incertesa). Aquest augment de la confiança empresarial porta a incrementar l'incentiu a invertir i acaba finalment afavorint el creixement econòmic.

Figura 3.2. Mecanisme d'impacte de l'eficiència dels sistema d'execucions sobre el creixement econòmic: VIA A

Per tal de poder quantificar els efectes estimats d'una millora en l'eficiència de les execucions mitjançant aquesta via A, s'han definit els següents supòsits:

- **Supòsit 1:** Per tal de quantificar l'augment potencial de la inversió, s'ha considerat que **el sector empresarial destinaria a inversió una proporció de l'augment de la quantitat recuperada com a conseqüència de la millora de l'eficiència del sistema d'execucions.** Aquesta proporció dedicada a la inversió s'ha fixat en un 18% (igual al pes de la Formació Bruta de Capital Fix, FBCF, respecte el PIB a Catalunya l'any 2015).
- **Supòsit 2:** La inversió potencial estimada s'ha distribuït segons la distribució sectorial de la Formació Bruta de Capital Fix (FBCF) de Catalunya recollida a la darrera Taula Input-Output de Catalunya (TIOC2011) disponible.
- **Supòsit 3:** La inversió que farien les empreses genera un efecte directe sobre l'economia en termes d'augment de la facturació, del valor afegit brut (VAB) i de l'ocupació. Alhora, aquest efecte directe genera un efecte indirecte fruit de les relacions intersectorials existents¹⁰. Addicionalment, les rendes salarials generades de manera directa i indirecta fruit d'aquest augment inicial d'inversió acaben revertint al sistema (en forma de consum privat), generant un augment addicional de facturació, de

¹⁰ Així, per exemple, si l'augment de la inversió es materialitza en la construcció d'un nou hotel, per tal de poder construir-lo caldrà que les empreses de construcció corresponents demandin tot un seguit de béns i serveis necessaris per tal de dur a terme aquesta tasca (com ara, formigó, pintures, productes del sector tèxtil, mobles de fusta, ceràmiques, etc). Alhora, per a que una empresa química que produeix pintura pugui proveir la comanda, requereix novament de tot un seguit de béns i serveis ... D'aquesta manera, l'impacte directe acaba generant tot un seguit d'efectes multiplicadors que porten a que l'increment de facturació o ocupació directe inicial, acabi generant uns increments de facturació i ocupació addicionals.

VAB i d'ocupació (**efecte induït**). D'aquesta manera, **la inversió addicional realitzada acaba generant un efecte total sobre la facturació, VAB i ocupació resultat de sumar els tres efectes esmentats: directe, indirecte i induït**. Per tal d'estimar aquests efectes directes, indirectes e induïts s'ha seguit la metodologia tradicionalment emprada als estudis d'impacte basada en les taules input-output.¹¹

Tenint tot l'anterior en compte, a la taula 3.2 es recullen els impactes estimats associats a cadascú dels tres escenaris de millora d'eficiència.

Taula 3.2. Efectes d'una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions (VIA A): augment de la inversió empresarial

ESCENARI	MILLORA DE L'EFICIÈNCIA ⁽¹⁾	EFECTES TOTALS SOBRE L'ECONOMIA CATALANA			
		AUGMENT INVERSIÓ	AUGMENT TOTAL FACTURACIÓ	OCUPATS TOTALS ²	CONTRIBUCIÓ AL PIB
ESCENARI A.1	Millora reduïda Δ taxa de recuperació fins al 25%	38,0M€ Δ del 0,10% de la FBCF del 2015	61,3M€	432	28,6M€ Δ del 0,013% del PIB del 2015
ESCENARI A.2	Millora moderada Δ taxa de recuperació fins al 30%	97,2M€ Δ del 0,25% de la FBCF del 2015	157,0M€	1.106	73,1M€ Δ del 0,034% del PIB del 2015
ESCENARI A.3	Millora elevada Δ taxa de recuperació fins al 35%	156,4M€ Δ del 0,40% de la FBCF del 2015	252,6M€	1.779	117,7M€ Δ del 0,055% del PIB del 2015

Nota: ⁽¹⁾ El percentatge de quantitat recuperada respecte la quantitat principal demandada de les execucions ingressades al 2013 va ser del 21,8% a data de finals del 2016. ⁽²⁾ Creació i/o manteniment de llocs de treball equivalents a temps complet. Font: Elaboració pròpia.

Com es pot observar a la taula 3.2, **sota l'escenari A.1 de millora reduïda**, l'augment de la *taxa de recuperació* des del 21,8% real al 25% (augment de la quantitat recuperada de 211M€)

¹¹ Veure Murillo *et al* (2013) per una explicació metodològica de l'estimació d'impacte econòmic mitjançant la metodologia Input-Output.

acabaria generant un increment de la inversió empresarial per valor de **38M€** (fet que equivaldria a un augment del 0,10% de la FBCF registrada a Catalunya l'any 2015). A conseqüència d'aquest increment de la inversió, i fruit de l'activació de tot el procés definit al supòsit 3, s'estima que la **facturació total a Catalunya incrementaria en 61,3M€**, tot contribuint a la creació i/o manteniment d'un **total de 432 llocs de treball equivalents a temps complet**. **Ahora, el PIB de Catalunya augmentaria en 28,6 M€** (quantia que suposaria un augment, respecte el PIB de 2015, del 0,013%).

En el cas de l'**escenari A.2. de millora moderada**, la taxa de recuperació passaria al 30% (augment de la quantitat recuperada de 540M€), fet que portaria a un **increment de la inversió empresarial de 97,2M€** (augment del 0,25% de la FBCF registrada a Catalunya l'any 2015). A partir d'aquest increment de la inversió, **la facturació a Catalunya incrementaria en total en 157M€, amb una creació i/o manteniment de 1.106 llocs de treball equivalents a temps complet i un increment del PIB de Catalunya de 73,1M€** (increment del 0,034% respecte el PIB de 2015).

Per últim, en el cas de l'**escenari A.3. de millora elevada**, la taxa de recuperació passaria del 21,8% al 35% (augment de la quantitat recuperada de 869M€), fet que portaria associat un **increment de la inversió empresarial de 156,4M€** (augment del 0,40% de la FBCF registrada a Catalunya l'any 2015). A partir d'aquest increment de la inversió, **la facturació a Catalunya incrementaria en total en 252,6M€, creant i/o mantenint 1.779 llocs de treball a temps complet i portant a un increment del PIB de Catalunya de 117,7M€** (increment del 0,055% respecte el PIB de 2015).

3.3. Estimació de l'impacte de la millora de l'eficiència del sistema d'execucions mitjançant el seu efecte sobre la confiança del sistema bancari (VIA B)

En aquesta segona via es parteix de la hipòtesi que **una millora en l'eficiència del sistema d'execucions** (i que es reflecteix en un augment de la taxa de recuperació i en una reducció de les execucions pendents) **redueix la incertesa del sistema bancari**. Aquest fet porta a una **reducció de les restriccions en la concessió de crèdits, tant a les empreses com a les llars**. Com a conseqüència d'aquest augment del crèdit s'aconsegueix un **increment de la inversió empresarial i del consum** que acabava finalment afavorint el creixement econòmic (veure figura 3.3).

Figura 3.3. Mecanisme d'impacte de l'eficiència del sistema d'execucions sobre el creixement econòmic: VIA B

Per tal de poder quantificar els efectes estimats d'una millora en l'eficiència de les execucions mitjançant aquesta via B, s'han definit els següents supòsits:

- **Supòsit 1:** Per tal de quantificar l'augment potencial del crèdit a partir d'una millora de l'eficiència del sistema d'execucions s'ha realitzat l'estimació del següent model economètric:

$$\text{Model 1: } \ln \text{ Crèdit}_{it} = \beta_1 + \beta_2 \ln \text{ Execucions Pendants}_{it-1} + \text{efectes fixos}_{it}$$

En aquesta estimació s'ha emprat un panell de dades a nivell de Comunitats Autònomes espanyoles pel període 2004-2015 (187 observacions) per les següents variables: Crèdit¹² (definit com Crèdit al sector privat) i Execucions Pendants¹³ (definides com la suma dels assumptes de jurisdicció civil i mercantil). Alhora, i per tal de considerar les especificitats de cada regió i l'evolució temporal, s'han emprat efectes fixos regionals i temporals.

Els resultats de l'estimació del model 1 anterior es mostren a la taula 3.3¹⁴. Com es pot observar, la variable Execucions Pendants en un any ha resultat ser clarament rellevant per tal d'explicar el crèdit concedit en l'any següent. Concretament, **s'estima que una reducció d'un 1% en les execucions pendents en un any porta associat un increment del 0,029% del crèdit de l'any següent**. Aquesta relació serà doncs emprada per tal d'estimar l'impacte que tindria sobre el crèdit concedit la reducció en el nombre d'execucions pendents que s'estableix en cada escenari de millora de l'eficiència del sistema d'execucions.

Taula 3.3. Estimació del model (1) que relaciona la concessió de crèdits i les execucions pendents

Variable dependent: ln_Crèdit			
	Coefficient	Estadístic t	
const	18,3829	54,8297	***
ln_Execucions Pendants(t-1)	-0,02935	-2,5545	**

Nota: ** significatiu al 5%; *** significatiu a l'1%. Font: Elaboració pròpia

- **Supòsit 2:** L'augment estimat del crèdit en cada escenari s'ha quantificat assumint que al 2015 a Catalunya el crèdit al sector privat va ser de 249.855M€.

¹² Dades extretes de la base de dades del Banc d'Espanya.

¹³ Dades extretes de la base de dades de l'Estadística Judicial (Consejo General del Poder Judicial).

¹⁴ El model 1 s'ha estimat pel mètode d'estimació de dades de panel amb efectes fixos. El coeficient R² associat al model 1 ha estat del 0,99.

- **Supòsit 3:** S'ha considerat que un **48,5% del crèdit concedit ha anat destinat a crèdit empresarial, mentre que el 51,5% restant ha anat destinat a crèdit al consum** (basat en la distribució del finançament d'activitats productives al sector privat a Catalunya l'any 2015). Alhora, **s'ha considerat que el 56% del crèdit empresarial concedit va destinat a inversió** (igual al pes que tenen a Espanya els crèdits a empreses no financeres a 5 anys o més).
- **Supòsit 4:** La inversió realitzada emprant el crèdit a les empreses s'ha distribuït segons la distribució sectorial de la FBCF de Catalunya recollida a la TIOC2011. El crèdit al consum s'ha distribuït segons la distribució sectorial del Consum de les llars recollida a la TIOC2011.
- **Supòsit 5:** S'ha considerat que la inversió que farien les empreses i el consum de les llars genera un efecte directe sobre l'economia en termes d'augment de la facturació, del valor afegit i de l'ocupació. Alhora, aquest efecte directe genera un efecte indirecte fruit de les relacions intersectorials existents. Addicionalment, les rendes salarials generades de manera directa i indirecta acaben revertint al sistema (en forma de consum privat), generant un augment addicional de facturació, de VAB i d'ocupació (efecte induït). D'aquesta manera, **la inversió i consum privat addicionals realitzats acaben generant un efecte total sobre la facturació, VAB (Valor Afegit Brut) i ocupació resultat de sumar els tres efectes esmentats: directe, indirecte i induït.**

Tenint tot l'anterior en compte, a la taula 3.4 es recullen els impactes estimats associats a cadascú dels tres escenaris de millora d'eficiència.

Com es pot observar a la taula, **sota l'escenari B.1 de millora reduïda**, associat a un augment de la *taxa de recuperació* des del 21,8% real al 25%, es produiria una **reducció de 3.509 execucions pendents** (xifra que representaria una reducció del 1% en el nombre d'execucions pendents de l'any 2014¹⁵). A partir d'aquesta reducció, i considerant la relació obtinguda entre nombre d'execucions pendents i crèdit concedit al model 1, s'ha estimat que **augmentaria el crèdit en 57,8M€** (20M€ destinat a crèdits empresarials a cinc anys o més i 37,8M€ destinats a crèdit al consum), un 0,023% respecte al crèdit concedit al 2015. Un cop obtingut l'augment del crèdit, i a partir de l'aplicació dels supòsits 4 i 5 abans esmentats, es conclou que aquesta millora reduïda en l'eficiència del sistema d'execucions portaria a un **increment de la facturació total a Catalunya mesurada en 83,7M€, amb una creació i/o manteniment de 678 llocs de treball a temps complet i una contribució al PIB de Catalunya en 44,8M€** (quantitat que equivaldria a un increment del 0,021% del PIB del 2015).

Sota l'**escenari B.2 de millora moderada**, associat a un augment de la taxa de recuperació del 21,8% real al 30%, es produiria una **reducció de 8.981 execucions pendents** (xifra que representaria una reducció del 2,6% en el nombre d'execucions pendents de l'any 2014). De manera similar a l'escenari B.1, es pot concloure que aquesta reducció portaria a un **augment del crèdit de 147,9M€** (51,2M€ destinat a crèdits empresarials a cinc anys o més i 96,7M€ destinats a crèdit al consum), un 0,059% respecte al crèdit concedit al 2015. A partir d'aquest augment del crèdit, es conclou que la **facturació total a Catalunya incrementaria en 214,1M€, amb una creació i/o manteniment de 1.736 llocs de treball a temps complet i una contribució**

¹⁵ S'ha calculat el percentatge de reducció sobre les execucions pendents al 2014 atesa la relació dinàmica retardada que s'estableix al model 1 estimat i que serveix de base per la quantificació de l'impacte.

al PIB de Catalunya en 114,7M€ (quantitat que equivaldria a un increment del 0,053% del PIB del 2015).

Per últim, sota l'escenari B.3 de millora elevada, on la nova taxa de recuperació arribaria al 35%, es produiria una reducció de 14.453 execucions pendents (equivalent a una reducció del 4,2% en el nombre d'execucions pendents de l'any 2014). En aquest cas, es pot concloure que aquesta reducció generaria un augment del crèdit de 238M€ (82,3M€ destinat a crèdits empresarials a cinc anys o més i 155,7€ destinats a crèdit al consum), un 0,095% respecte al crèdit concedit al 2015. Fruit d'aquest augment del crèdit, la facturació total a Catalunya incrementaria en 344,6M€, contribuint a la creació i/o manteniment de 2.794 llocs de treball a temps complet i contribuint al PIB de Catalunya en 184,6M€ (quantitat que equivaldria a un increment del 0,086% del PIB del 2015).

Taula 3.4. Efectes d'una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions (VIA B): augment del crèdit

ESCENARI	MILLORA DE L'EFICIÈNCIA ⁽¹⁾	EFECTES TOTALS SOBRE L'ECONOMIA CATALANA			
		AUGMENT CRÈDIT	AUGMENT TOTAL FACTURACIÓ	OCUPATS TOTALS ²	CONTRIBUCIÓ AL PIB
ESCENARI B.1	<p>Millora reduïda</p> <p>3.509 execucions pendents de menys</p> <p>Δ taxa de recuperació fins al 25%</p>	<p>57,8M€</p> <p>Δ 0,023% del crèdit privat del 2015</p>	<p>83,7M€</p>	<p>678</p>	<p>44,8M€</p> <p>Δ 0,021% del PIB del 2015</p>
ESCENARI B.2	<p>Millora moderada</p> <p>8.981 execucions pendents de menys</p> <p>Δ taxa de recuperació fins al 30%</p>	<p>147,9M€</p> <p>Δ 0,059% del crèdit privat del 2015</p>	<p>214,1M€</p>	<p>1.736</p>	<p>114,7M€</p> <p>Δ 0,053% del PIB del 2015</p>
ESCENARI B.3	<p>Millora elevada</p> <p>14.453 execucions pendents de menys</p> <p>Δ taxa de recuperació fins al 35%</p>	<p>238M€</p> <p>Δ 0,097% del crèdit privat del 2015</p>	<p>344,6M€</p>	<p>2.794</p>	<p>184,6M€</p> <p>Δ 0,086% del PIB del 2015</p>

Nota: ⁽¹⁾ El percentatge de quantitat recuperada respecte la quantitat principal demandada de les execucions ingressades al 2013 va ser del 21,8% a data de finals del 2016. ⁽²⁾ Creació i/o manteniment de llocs de treball equivalents a temps complet. Font: Elaboració pròpia.

3.4. Estimació global de l'impacte de la millora de l'eficiència del sistema d'execucions (via A + via B)

Un cop estimats els impactes que s'obtidrien en cada via de manera individual, seguidament es presenten els resultats globals. Així, **es considera que l'impacte total fusionaria els efectes d'una millora en l'eficiència del sistema d'execucions tant per la via A d'augment de la inversió (destinant una proporció de l'increment potencial de quantitat recuperada a FBCF) com per la VIA B d'augment del crèdit (fruit de la major confiança del sector bancari i l'increment del crèdit concedit a empreses i llars)**. Els resultats es mostren a la taula 3.5.

Com es pot observar, **sota l'escenari de millora reduïda** (escenaris A.1 i B.1), **la facturació total de Catalunya augmentaria en 145M€, contribuint a la creació i/o manteniment de 1.110 llocs de treball i contribuint al PIB de Catalunya en 73,4M€** (quantia que equivaldria a un increment del PIB del 0,03% respecte l'any 2015). Alhora, si es calcula **què suposarien aquests augments en termes de recaptació d'impostos nacionals i autonòmics** (concretament, en termes de l'Impost sobre Persones Físiques, **IRPF**; Impost sobre el Valor Afegit, **IVA**; Impost de Societats, **IS**), s'obté que un increment de la *taxa de recuperació* del 21,8% al 25% **generaria una recaptació addicional d'impostos per valor de 28,1M€**.

En cas d'una **millora de l'eficiència moderada** (escenaris A.2 i B.2) i que la *taxa de recuperació* incrementés al 30%, **la facturació total a Catalunya augmentaria en 371,1M€, es permetria la creació i/o manteniment de 2.842 llocs de treball i el PIB de Catalunya incrementaria en 187,8M€** (un increment del 0,09% respecte el PIB del 2015). Alhora, es generarien **unes rendes fiscals addicionals per valor de 71,8M€**.

Per últim, en el cas d'una **millora elevada de l'eficiència** (escenaris A.3 i B.3) i que la *taxa de recuperació* incrementés al 35%, s'estima que **l'augment total de facturació a Catalunya seria de 597,2M€, es permetria la creació i/o manteniment de 4.573 llocs de treball i el PIB de Catalunya incrementaria en 302,3M€** (un 0,14% del PIB). Per últim, es generarien **unes rendes fiscals addicionals per valor de 115,6M€**.

Per tant, es pot concloure que **una millora en l'eficiència del sistema d'execucions generaria uns efectes econòmics notables que anirien des d'un increment mínim del PIB de quasi 74M€ i una creació i/o manteniment de 1.110 llocs de treball (en el cas de millora reduïda) fins a un increment de quasi 303M€ del PIB i una creació i/o manteniment de 4.573 llocs de treball (en el cas de millora elevada)**.

Alhora, si els esmentats impactes es relativitzessin a la quantitat recuperada de més en cada escenari, es podria concloure que **si s'apliquessin els instruments necessaris per tal d'aconseguir millorar el funcionament del sistema d'execucions a Catalunya i augmentar la taxa de recuperació**, per cada milió d'euros de més que es poguessin recuperar, es facturarien a Catalunya **687.248€ més**, el PIB incrementaria en quasi **350.000€**, es generarien **133.006€ més de rendes fiscals** i es contribuiria a crear i/o mantenir **5 llocs de treball a temps complet**.

Taula 3.5. Efectes globals d'una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions (VIA A+VIA B)

ESCENARI	MILLORA DE L'EFICIÈNCIA ⁽¹⁾	EFECTES TOTALS SOBRE L'ECONOMIA CATALANA			
		AUGMENT TOTAL FACTURACIÓ	OCUPATS TOTALS ⁽²⁾	CONTRIBUCIÓ AL PIB	RECAPTACIÓ FISCAL (IRPF, IVA, IS)
ESCENARIS A.1+B.1	Millora reduïda Δ taxa de recuperació fins al 25% (recuperar +211M€) 3.509 execucions pendents menys	145,0M€	1.110	73,4M€ Δ 0,03% del PIB del 2015	28,1M€
ESCENARIS A.2+B.2	Millora moderada Δ taxa de recuperació fins al 30% (recuperar +540M€) 8.981 execucions pendents menys	371,1M€	2.842	187,8M€ Δ 0,09% del PIB del 2015	71,8M€
ESCENARIS A.3+B.3	Millora elevada Δ taxa de recuperació fins al 35% (recuperar +869,0M€) 14.453 execucions pendents menys	597,2M€	4.573	302,3M€ Δ 0,14% del PIB del 2015	115,6M€

Nota: ⁽¹⁾ Cada escenari suposa una millora respecte la taxa de recuperació del 21,8% de la quantitat total demandada a les execucions iniciades al 2013. ⁽²⁾ Creació i/o manteniment de llocs de treball equivalents a temps complet. Font: Elaboració pròpia.

En qualsevol cas, respecte els anteriors resultats, és important tenir en compte el següent.

1. En primer lloc, cal recordar que **es tracten únicament d'unes primeres estimacions** de l'impacte econòmic d'una millora de l'eficiència del sistema d'execucions a Catalunya, **no realitzades abans per aquesta economia ni per a qualsevol altre** (donada l'elevada complexitat de la seva estimació).
2. Segon, **tots els resultats obtinguts es troben totalment condicionats als supòsits emprats en cada escenari**. Qualsevol canvis dels mateixos modificaria els resultats finals obtinguts.
3. Tercer, que **tots els resultats són estàtics, no incorporen dinamicitat** (limitació associada a la metodologia input-output d'estimació d'impactes emprada de manera habitual). Així, **és possible que els impactes derivats d'una millora de l'eficiència del sistema d'execucions fossin graduals, no materialitzant-se ja en el mateix any de la millora**.
4. Per últim, cal tenir present que els **resultats obtinguts subestimen l'impacte econòmic total** per dues raons principals (entre d'altres possibles):

- Primer, perquè si bé s'han establert dues vies d'efecte que tindria una millora de l'eficiència del sistema d'execucions (a través d'un augment de la inversió empresarial interna i de l'augment del crèdit), **hi ha d'altres vies per les quals aquesta millora afectaria també al sistema econòmic**

Així, possiblement la millora d'eficiència faria incrementar la confiança empresarial en la nostra economia a nivell internacional, tot incentivant un increment de la inversió estrangera directa (afectant inclús a la mida empresarial) i afavorint el creixement econòmic.

Alhora, aquest increment de la confiança empresarial podria afavorir la inversió en Recerca i Desenvolupament (R+D) i també potenciar l'entrada de nous operadors al mercat, incrementant la competència empresarial i disminuint els preus. Tanmateix, una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions podria contribuir a frenar en part la morositat o, inclús, abaratir els crèdits comercials i financers, tot potenciant també el creixement econòmic¹⁶.

- Segon, perquè si bé s'han calculat els efectes que tindria la millora de l'eficiència sobre les rendes fiscals generades en termes de tres impostos (IRPF, IVA i IS), **aquesta millora també redundaria en les arques públiques en la mesura en la que l'increment potencial d'ocupació faria incrementar les contribucions a la Seguretat Social i reduiria les prestacions per atur.**

Per tant, tenint tot l'anterior en compte, **els resultats obtinguts en aquesta tercera secció han de ser considerats com una primera aproximació parcial a l'impacte econòmic real que tindria una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions.**

¹⁶ Per exemple, Artís, Ramos i Suriñach (2008), mitjançant la utilització del model QUEST-CT, van mostrar que un increment del tipus d'interès de 0,25 punts percentuals en un any generaria una reducció del PIB de Catalunya l'any següent del 0,1%. D'aquesta manera, una millora de l'eficiència que fes disminuir el tipus d'interès fomentaria un increment del PIB català.

Principals resultats

1. Una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions a Catalunya tindria importants efectes econòmics i potenciarà el seu creixement. Dels efectes possibles, se'n quantifiquen dos:

- Una millora en l'eficiència del sistema d'execucions augmentaria la confiança empresarial (reduint la seva incertesa), fet que portaria a incrementar l'incentiu a invertir, afavorint en darrer terme el creixement econòmic.
- Una millora en l'eficiència del sistema d'execucions reduiria la incertesa del sistema bancari, tot portant a una disminució de les restriccions en la concessió de crèdits, tant a les empreses com a les llars. A partir d'aquest augment del crèdit s'aconseguiria un increment de la inversió empresarial i del consum que acabaria finalment afavorint el creixement econòmic.

2. Una millora en l'eficiència del sistema d'execucions generaria uns efectes econòmics notables que anirien des d'un increment mínim del PIB de quasi 74M€ i una creació i/o manteniment de 1.110 llocs de treball (en el cas de millora reduïda) fins a un increment de quasi 303M€ del PIB i una creació i/o manteniment de 4.573 llocs de treball (en el cas de millora elevada).

3. Globalment, s'ha estimat que per cada milió d'euros de més que es poguessin recuperar, es facturarien a Catalunya 687.248€ més, el PIB incrementaria en quasi 350.000€, es generarien 133.006€ més de rendes fiscals i es contribuiria a crear i/o mantenir 5 llocs de treball a temps complet.

4. Aquests resultats subestimen la realitat, atès que hi ha altres factors sobre els que no s'ha pogut estimar l'impacte, com són els augments de la inversió exterior i de la inversió en Recerca i Desenvolupament (R+D) o l'incentiu a l'entrada de nous operadors al mercat, tot incrementant la competència empresarial i disminuint els preus. Tanmateix, una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions podria contribuir també a frenar en part la morositat o, inclús, abaratir els crèdits comercials i financers, tot potenciant també el creixement econòmic.

4.- ANÀLISI COMPARADA DEL SISTEMA D'EXECUCIONS DE SENTÈNCIES JUDICIALS I PROPOSTES DE MILLORA

Habitualment, l'anàlisi de l'eficiència de la justícia es realitza, tal i com s'ha esmentat en la primera secció del present estudi, a partir de diferents indicadors que avaluen el procés des de l'inici del litigi fins el moment de la sentència. En aquest sentit, s'acostumen a emprar especialment dos indicadors: el temps transcorregut entre l'inici del procés i la sentència, i la *taxa de resolució* de sentències. Addicionalment, s'analitza el possible lligam entre eficiència de la justícia i creixement econòmic. Per exemple, l'informe de la Comissió Europea per a l'Eficàcia de la Justícia (CEPEJ 2103) mostra que hi ha un clar vincle entre el creixement econòmic (aproximat a partir del creixement del PIB) i l'eficiència del sistema judicial (aproximada a partir de la durada dels processos judicials i la *taxa de resolució* de sentències).

En diversos estudis de la CEPEJ¹⁷ es presenten un conjunt d'indicadors referents als recursos de la justícia, que es refereixen gairebé exclusivament a processos judicials fins el moment de la sentència, com poden ser els pressupostos assignats als tribunals, el nombre de jutges i advocats, nombre de casos resolts, ús d'eines electròniques, indicadors per aproximar l'accessibilitat a la justícia, entre d'altres. Malgrat aquesta limitació de considerar l'eficiència de la justícia únicament fins l'establiment de la sentència, es mostra també informació comparada, però molt limitada, de diferents països sobre les execucions.

D'altra banda, l'anàlisi comparada dels procediments d'execució de sentències és una tasca difícil i complexa, atès que, com posa de manifest Kerameus (2001), els països tenen una important quantitat de diferents normes detallades i procediments concrets lligats a les seves organitzacions judicials. Tenint això en consideració, l'objectiu del present capítol no és portar a terme un estudi de les normes detallades, precises i tècniques que hi ha a diferents països i comparar-les amb les espanyoles per tal de proposar modificacions en la legislació espanyola. Centrem l'anàlisi en la comparació de característiques més genèriques dels procediments i dels resultats de les execucions de sentències que poden ser implementats per millorar l'eficiència.

En aquest sentit, sovint, l'anàlisi comparativa entre països que es pot portar a terme es basa en informació de tipus qualitatiu, on cadascun dels països respon afirmativament o negativa a preguntes tals com si hi ha transparència en el sistema, si hi ha monopoli en l'activitat de l'execució judicial, si és una professió privada o pública, si els agents d'execució porten a terme determinades tasques, i els motius de queixa que té la població pel que fa al sistema, tal i com s'ha comentat a la secció 1 del present informe. Els resultats d'aquesta enumeració donen lloc a uns resultats molt homogenis i la informació demanada i proporcionada pels països no és continuada amb els mateixos criteris al llarg del temps o no es responen a algunes qüestions. Aquests fets dificulten profunditzar en l'anàlisi i establir conclusions concretes que permetin millorar el sistema d'execucions. En aquest sentit, l'únic tret clarament diferenciador en el cas espanyol és que és l'únic país de la UE-27 que respon que el jutges tenen un paper rellevant, sent-ne els responsables del procés d'execució.

¹⁷ El darrer dels estudis publicats fins el moment és de l'any 2016 amb informació de l'any 2014.

Centrant-nos en les execucions dineràries, l'objectiu final per millorar l'eficiència s'ha de centrar bàsicament en recuperar el màxim de les quantitats demandades i fer-ho en un termini de temps raonable. L'èxit o fracàs dependrà bàsicament de dos aspectes:

- Els òrgans i agents encarregats de dur a terme el procés d'execució, i
- Els procediments i mesures per tal de realitzar l'execució.

Per tal d'intentar establir sistemes de millora de l'eficiència de l'execució de sentències, en aquesta secció es porta a terme, en primer lloc, una breu anàlisi comparativa dels agents encarregats de les execucions així com dels procediments necessaris en diferents països europeus. Aquesta anàlisi, però, es troba limitada per l'escassetat d'informació existent¹⁸. En segon lloc, es presenten algunes mesures/actuacions que permetrien millorar l'eficiència del sistema d'execucions.

4.1. Anàlisi comparativa dels òrgans i procediments d'execució de sentències

Òrgans encarregats de les execucions

Un primer indicador respecte els òrgans d'execució de sentències correspon al nombre de persones que intervenen en les execucions. No obstant això, com argumenta Sánchez (2004), en diferents països intervenen una diversa tipologia i quantitat de subjectes i autoritats, com poden ser jutges, advocats, policies, societats de subhasta, etc. De tota manera, és habitual que l'anàlisi del personal encarregat de les execucions es centri en el nombre d'agents. D'aquesta manera, l'indicador habitual com a aproximació a la dotació de personal per realitzar la tasca d'execució és el nombre d'agents en relació a la població de cada país. A la taula 4.1 es mostra aquesta informació pels anys 2010, 2012 i 2014 per a diferents països europeus.

Per alguns països i anys aquesta informació no està disponible, mostrant-se a la taula 4.1 com "ND". Entre els països pels quals en algun moment no hi ha aquesta informació es troba la dada d'Espanya del 2014. **La figura de l'agent d'execució de sentències com a tal no existeix en l'ordenament jurídic espanyol. Per tant, és difícil determinar el nombre de funcionaris públics que estaven a càrrec de les tasques relacionades amb l'execució de sentències judicials.** La xifra d'Espanya indicada pels anys 2010 i 2012 es va realitzar a partir d'una estimació del nombre de funcionaris, lletrats de l'administració de justícia, encarregats de les tasques relacionades amb l'execució en tribunals de primera instància. No obstant això, l'any 2014 es va decidir no publicar aquesta informació, atès que es va considerar que no reflectia exactament el concepte d'agent d'execució de sentències. Aquesta situació explica la resposta ND per aquest exercici.

Malgrat aquesta limitació, i entenent els lletrats de l'administració de justícia com agents d'execució, es podria considerar que **la dotació d'agents d'execució a Espanya és una de les més elevades dels 27 països considerats, amb una valor de 9,7 per 100.000 habitants l'any 2010 i de 7,7 el 2012**, que només és superada per Grècia, Xipre, Finlàndia, Suècia i Portugal.

¹⁸ Les dades per fer l'anàlisi comparada de diferents països es basen en la informació subministrada pels propis països a la CEPEJ. Les limitacions de les dades provenen del fet que alguns països, per diferents motius, no proporcionen tota la informació demandada o no ho fan en el període reclamat. Així mateix, respecte les execucions, la informació que es sol·licita en cada ocasió pot ser diferent en cada petició. Aquests fets units a la manca d'informació de tipus quantitatiu de les execucions dificulta la realització d'anàlisis comparatives complertes del conjunt de tots els països.

D'altra banda, països com Àustria, Bèlgica, França i Itàlia entre d'altres presenten unes ratis sensiblement inferiors. De tota manera, **cal tenir en consideració que a Espanya, en no existir la figura de l'agent d'execució i haver de desenvolupar la seva tasca el lletrat de l'administració de justícia, no es pot fer una comparació directa amb la resta de països, atès que les funcions del lletrat de l'administració de justícia poden ser més diverses i la seva tasca principal pot no ser la realització e les execucions.**

Taula 4. 1. Nombre d'agents d'execució per 100.000 habitants

	Any 2010	Any 2012	Any 2014
Alemanya	7,2	7,0	6,9
Àustria	4,3	4,0	4,0
Bèlgica	4,9	5,0	4,5
Bulgària	5,1	5,1	5,3
Croàcia	ND	2,5	2,5
Dinamarca	ND	ND	0,4
Eslovàquia	5,6	6,4	6,1
Eslovènia	2,2	2,2	2,1
Espanya	9,7	7,7	ND
Estònia	3,6	3,8	3,6
Finlàndia	13,7	13,2	12,1
França	5,0	4,9	4,9
Grècia	18,7	19,1	19,6
Holanda	5,7	5,7	5,5
Hongria	1,8	2,0	1,9
Irlanda	0,9	0,8	0,7
Itàlia	5,6	5,3	5,0
Letònia	5,2	5,0	5,8
Lituània	3,6	3,9	4,0
Luxemburg	3,7	3,6	3,4
Malta	4,8	5,0	4,9
Polònia	2,2	2,8	3,3
Portugal	6,6	10,5	11,5
Rep.Txeca	4,6	3,8	2,7
Romania	2,4	4,1	4,2
Suècia	22,2	11,3	10,6
Xipre	21,0	13,4	11,9
Mitjana	6,8	6,1	5,7

Font: Elaboració a partir de CEPEJ (2013) i (2016)

Nota: ND indica no disponible.

Adicionalment, cal tenir en consideració que la ràtio d'agent d'execucions respecte al nombre d'habitants pot no reflectir de manera adient la provisió de recursos humans emprats a tal fi. Per complementar aquest indicador, s'ha calculat la ràtio de nombre d'agents de execució respecte el nombre d'execucions ingressades. Els resultats, que es mostren en la taula 4.2, presenten resultats interessants.

Així, s'observa que tret dels casos extrems d'Eslovàquia i Finlàndia, Espanya (ràtio de 53,8) presenta unes xifres mitjanes, però sensiblement per sota fins i tot d'un país proper com Itàlia (65,9) i considerablement inferior a França (143,8). Això suposa que **a Espanya hi ha menys agents que a França i Itàlia en relació a les execucions ingressades, fet que implica que cada agent tindrà un volum de treball superior**. A més, de nou, cal tenir present que per Espanya aquesta xifra pot no ser del tot adient per aproximar el volum de treball dels agents, donat que els lletrats de l'administració de justícia tenen altres tasques a les que, en principi, es dona major prioritat. D'aquesta manera, es podria considerar que pel que fa a les execucions, **la dotació de personal a Espanya és inferior a la de països del nostre entorn i potser una de les causes que provoquen una certa saturació en les execucions**, tal i com s'ha comprovat en el segon capítol del present estudi a partir de les *taxes de resolució, pendència i congestió*.

Taula 4.2. Nombre d'agents d'execució per 10.000 execucions ingressades. Any 2010

	agents/execucions ingressades
Àustria	3,3
Eslovàquia	7.457,2
Eslovènia	2,0
Espanya	53,8
Finlàndia	29.918,7
França	143,8
Hongria	538,7
Itàlia	65,9
Polònia	5,9
Portugal	25,7
Rep.Txeca	16,5
Romania	9,3

Font: Elaboració a partir de CEPEJ (2013)

Altres aspectes rellevants alhora d'analitzar l'estructura dels òrgans d'execució són més de tipus qualitatiu. Concretament, a la taula 4.3 es mostra informació sobre si existeix un monopoli en l'exercici de la professió, si aquesta és de caire privat o públic i finalment si el jutge té una participació activa en el procés.

Com es pot observar, a la major part de països, amb les excepcions de Bulgària, Croàcia, Dinamarca, Lituània, Portugal i la República Txeca, l'exercici de la professió es desenvolupa com a monopoli, fet que permet un elevat grau de seguretat judicial. En aquest sentit, i d'acord amb la llei espanyola, els tribunals tenen el monopoli pel que fa a l'execució de títols judicials i no judicials. És a dir, una vegada que hi ha un títol que ha de ser executat, l'òrgan competent és el tribunal on la responsabilitat de l'aplicació és compartida entre el jutge i el lletrat de l'administració de justícia. El jutge emet l'ordre d'execució. Posteriorment, el lletrat de

l'administració de justícia, que té la condició d'autoritat judicial, té competència per a emetre qualsevol altra resolució que s'estimi necessària per a l'execució (distribució dels pagaments, embargament de béns, vendes d'actius, etc.). Finalment, l'execució material de les ordres emeses pel lletrat de l'administració de justícia es porta a terme per un empleat dels tribunals. **Els lletrats de l'administració de justícia estan adscrits al Ministeri de Justícia i presten els seus serveis en jutjats i tribunals. Realitzen funcions de direcció i control dels processos i són col·laboradors dels jutges als quals assisteixen mitjançant la realització d'informes i resolucions.** Per tant, les seves funcions són bastant més àmplies que les que portaria a terme un mer agent d'execucions.

Taula 4. 3. Estatus en la professió d'agents d'execució. Any 2014

	Monopoli de l'exercici de la professió	Professió Privada	Professió Pública	Jutges
Alemanya	X		X	
Àustria	X		X	
Bèlgica	X	X		
Bulgària		X	X	
Croàcia			X	
Dinamarca			X	
Eslovàquia	X	X		
Eslovènia	X	X		
Espanya	X			X
Estònia	X	X		
Finlàndia	X		X	
França	X	X		
Grècia	X	X	X	
Holanda	X	X		
Hongria	X	X		
Irlanda	X	X	X	
Itàlia	X		X	
Letònia	X	X		
Lituània		X		
Luxemburg	X	X		
Malta	X		X	
Polònia	X	X		
Portugal		X		
Rep.Txeca		X	X	
Romania	X	X		
Suècia	X		X	
Xipre	X	X	X	

Font: CEPEJ (2016)

En la major part de països, els agents d'execució tenen un estatus privat. Concretament, hi ha 18 països on l'estatus és privat, 13 on l'estatus és públic i 5 països en què l'estatus és tant públic com privat. En el sistema espanyol, en no haver la figura dels agents d'execució, atès que el jutge són els responsables de les execucions, a l'informe de la CEPEJ no es concreta si la professió és privada o pública, tot i que al dependre del jutge i del lletrat de l'administració de justícia es podria considerar com a pública. De fet, caldria considerar el sistema d'execucions espanyol com a públic: no hi ha una intervenció d'un agent judicial privat en qualsevol etapa del procediment.

A títol d'exemple del que succeeix en altres països propers es presenta breument el cas francès (estatus privat), alemany (estatus públic), italià (estatus públic) i portuguès (estatus privat).

En el sistema francès, els agents (nomenats *huissiers* de justícia) són funcionaris públics i ministerials que exerceixen una professió independent, liberal, però regulada. Les úniques persones autoritzades per fer complir les decisions i dur a terme les mesures provisionals són agents judicials instruïts per aquest propòsit. Només ells tenen l'autoritat per fer els actes de procediment, dur a terme les notificacions prescrites per les lleis i reglaments i fer complir les decisions judicials, així com els documents o títols executius. Poden dur a terme el cobrament amistós o judicial de tots els deutes, elaborar declaracions de fets en la sol·licitud dels tribunals o els individus i realitzar determinades activitats auxiliars (subhastes públiques, de propietat, administració, agència d'assegurances de treball). I tenen l'autoritat dins de la jurisdicció del tribunal regional en el lloc en què estiguin establerts.

En el sistema alemany, els agents d'execució són un servei públic. El dret a utilitzar mesures coercitives per fer complir les reclamacions constitueix un dret d'exclusiva de l'Estat i, a les zones en les quals un agent és designat pel tribunal, és responsable per aquest funcionari. D'acord amb el codi de procediment civil, són responsables de l'execució coercitiva dels crèdits monetaris en béns mobles mitjançant la promesa i subhasta pública. D'altra banda, el tribunal d'execució és responsable de l'aplicació obligatòria dels crèdits monetaris en béns immobles per subhasta forçada o obligada administració. Els particulars (determinades agències) també són subjectes actius en el camp de la recuperació de deutes, però no se'ls permet utilitzar mesures coercitives.

En el sistema italià, els agents d'execució són funcionaris públics que treballen per al Ministeri de Justícia. En el marc dels procediments judicials, tenen el monopoli en l'exercici de la seva professió, realitzant tots els deures derivats de l'autorització del tribunal.

Per la seva part, en el sistema portuguès els agents d'execució exerceixen una professió liberal i estan dotats de poders públics. No obstant això, porten a terme les seves funcions de forma independent. Porten a terme totes les etapes i procediments de l'execució, procediments que no són atribuïbles a la lletrada de l'administració de justícia o al jutge, incloent, en particular, la realització de cites, avisos, publicacions, consultes, gravàmens i els seus registres, els assentaments i els pagaments.

Mesura i procediment de les execucions

Pel que fa a l'eficiència dels procediments d'execució, únicament hi ha informació de tipus quantitatiu a partir d'indicadors de la taxa de resolució i de la durada en dies dels processos d'execució¹⁹.

Les dades disponibles respecte la taxa de resolució d'execucions (execucions resoltes en relació a les ingressades en un any) per diferents països és bastant incompleta. D'aquesta manera, únicament hi ha informació de la taxa d'execució dels tribunals de primera instància per 12 països, incloent Espanya, i limitada als anys 2006, 2008 i 2010. La taula 4.4 mostra aquesta informació. Es pot observar que **la taxa de resolució d'execucions més reduïda en els 3 anys considerats dels 12 països és la que correspon a Espanya**, assolint uns valors de 85,3%, 67,6% i 65,3% respectivament en aquests 3 anys. El darrer any considerat la diferència entre la taxa més petita, l'espanyola i la següent, la portuguesa (72,3%), i la de la resta de països és força gran, ates que el següent país, Itàlia aconsegueix una taxa del 93,7%. Aquest situació suposa que **Espanya no només té la taxa de resolució d'execucions més reduïda sinó que, a més, la diferència amb la mitjana dels altres països és considerablement elevada.**

Si es vincula la informació de la dotació de personal amb la *taxa de resolució* d'execucions s'obtenen resultats interessants. Així, dels països en què hi ha informació d'ambdues ràtios, Espanya té l'any 2010 el segon nombre d'agents d'execucions més elevat en relació a la població, només superat per Finlàndia. Si aquesta dada es compara amb la baixa *taxa de resolució* d'execucions espanyola es pot concloure que **l'eficiència en les execucions no només depèn de la dotació de personal sinó també de la disposició adient dels recursos**. De tota manera, si en lloc d'emprar el nombre d'agent per habitant, s'utilitza el nombre d'agents per execucions ingressades, la relació no és clara. De fet, a nivell del conjunt de països considerats el coeficient de correlació entre la *taxa de resolució* i el nombre d'agents per habitants i execucions ingressades no és estadísticament significativa.

¹⁹ Existeix també un indicador de la durada i cost dels processos d'execució de decisions judicials de primera instància en matèria civil i mercantil. No obstant això, per a la major part de països, incloent Espanya, no hi ha informació sobre aquest indicador.

Taula 4.4. Resolució d'execucions. En percentatge

	Taxa resolució 2006	Taxa resolució 2008	Taxa resolució 2010	variació 2006-2010 taxa de resolució	variació 2006-2010 Execucions ingressades
Àustria	101,1	101,4	99,4	-1,7	5,8
Eslovàquia	1796,5	291,8	423,7	-76,4	-91,9
Eslovènia	96,4	111,9	102,8	6,6	49,1
Espanya	85,3	67,6	65,3	-23,4	89,7
Finlàndia	92,2	97,7	100	8,5	-3,9
França	95,5	98	96,5	1,0	12,9
Hongria	101,1	97,9	96,5	-4,5	-7,9
Itàlia	103,4	106,4	93,7	-9,4	20,5
Polònia	98,8	99,5	97,3	-1,5	-15,7
Portugal	94,6	90,2	72,7	-23,2	-6,1
Rep.Txeca	101,5	100,4	100	-1,5	-4,9
Romania	99,3	93,4	98	-1,3	250,6

Font: elaboració a partir del informes de la CEPEJ.

Adicionalment, aquestes dades sobre el procediment d'execució, mostren una tendència negativa en tots els països considerats amb les excepcions d'Eslovènia, Finlàndia i França, on la *taxa de resolució* d'execucions ha millorat en aquests anys. Així mateix, deixant de banda els resultats sorprenents i estranys d'Eslovàquia, **entre els anys 2006 i 2010, Espanya presenta l'evolució més negativa de la taxa de resolució d'execucions d'aquests països, amb una disminució del 23,4%**, seguida, de nou, per Portugal amb una reducció del 23,2%. Encara que cal tenir present que aquestes taxes corresponen al conjunt de tots els tribunals de primera instància amb independència de la seva tipologia, **la resolució d'execucions a Espanya en el seu conjunt cal considerar-la com molt poc eficaç en comparació amb altres països de l'entorn.**

Així mateix, s'observa també que els països on la *taxa de resolució* d'execucions s'ha mantingut més estable són França, Romania, Polònia, la República Txeca i Àustria, on la variació d'aquesta taxa entre els anys 2006, 2008 i 2010 és inferior al 2%, fet que, en principi, pot indicar una certa estabilitat en les execucions ingressades i/o una bona capacitat d'adaptació a possibles increments del nombre d'execucions. La informació sobre la variació en les execucions ingressades mostra que a Polònia i la República Txeca les execucions ingressades són menors l'any 2010, mentre que a França, Romania i Àustria han pujat, fet que mostra un bon ajust davant de pujades del nombre d'execucions. En aquest sentit, la reducció de 20 punts percentuals en la *taxa de resolució* espanyola prové del fet que l'elevat augment en **el nombre d'execucions ingressades a Espanya entre 2006 i 2010 (variació del 89,7%) no ha pogut ser absorbit pel sistema, fent d'aquesta manera, que la taxa de resolució, ja baixa l'any 2006, sigui molt més reduïda l'any 2010.**

D'altra banda, la informació de la durada, en terme mitjà, de les execucions, que es limita al conjunt de tots els tribunals de primera instància amb independència de la seva tipologia té, malauradament la mateixa restricció temporal i de països que la *taxa de resolució*. En la taula 4.5 es mostra la durada en dies dels processos d'execució els anys 2006, 2008 i 2010. Es pot

observar que **Espanya és, l'any 2010, el segon país on la durada de les execucions és més llarga, amb 1.242 dies, és a dir, el termini mitjà de resolució de les execucions és d'aproximadament 3 anys i mig.** Únicament a Portugal se supera aquesta durada, amb 2.185 dies. Per altra part, a països com Àustria (90 dies), Finlàndia (121), França (102 dies) i Hongria (112) la durada de les execucions, en terme mitjà, és molt més reduït.

Taula 4.5. Durada en dies dels processos d'execucions.

	2006	2008	2010	variació 2006-2010	variació 2008-2010
Àustria	93	88	90	-3	2
Eslovàquia	267	364	178	-89	-186
Eslovènia	700	503	324	-376	-179
Espanya	990	1.176	1.242	252	66
Finlàndia	130	122	121	-9	-1
França	53	89	102	49	13
Hongria	93	105	112	19	7
Itàlia	465	368	413	-52	45
Polònia	ND	ND	176	ND	ND
Portugal	1.275	1.588	2.185	910	597
Rep.Txeco	22	17	17	-5	0
Romania	20	140	37	17	-103

Font: elaboració a partir dels informes de la CEPEJ.

El darrer any considerat la diferència entre la durada dels processos d'execució en Espanya (i evidentment la de Portugal, que encara és molt més gran) i la de la resta de països és molt elevada, ates que el següent país, Itàlia aconseguix la resolució de les execucions en 413 dies. Aquesta situació suposa que **a Espanya la durada dels processos d'execucions no només és la segona més elevada sinó que, a més, la diferència amb la mitjana dels altres països és molt gran.** Així, per exemple, **el procés d'execució a Espanya té una durada 12 vegades superior que a França.**

A nivell del conjunt de països considerats no existeix una clara relació entre l'eficiència de les execucions, mesurada a partir de la seva durada, i la dotació de personal, atès que el coeficient de correlació entre la durada de les execucions i el nombre d'agents per habitants o per execucions ingressades tampoc no és estadísticament significativa.

Pel que fa al canvi produït en aquest període, les dades mostren que a Portugal i Espanya és on hi ha hagut la pitjor evolució. Entre els anys 2006 i 2010, Espanya presenta el segon major augment de la durada de les execucions. El temps en què realitzen les execucions a Espanya l'any 2010 és 252 dies més que en l'any 2006.

4.2. Propostes de millora del sistema d'execucions de sentències

L'execució de les sentències judicials és un element bàsic de l'eficiència dels sistemes judicials. Però **és difícil avaluar la correcta execució de les resolucions judicials sobre la base de les estadístiques existents**. A aquesta limitació cal afegir el fet que les execucions no són automàtiques, sinó que depenen de que la part que ha guanyat el cas decideixi sol·licitar o no l'execució de la decisió judicial. No obstant això, la CEPEJ va adoptar un conjunt de directrius per una millor aplicació de la justícia a partir de l'estudi comparat de Lhuillier *et al.* (1998) on, entre d'altres temes, es presenten recomanacions per a una millora de les execucions²⁰. L'objectiu d'aquestes directrius era garantir l'eficàcia de les normes europees establertes en la Recomanació Rec 17 (2003) del Comitè de Ministres de la UE. No obstant això, segons l'informe de 2015 cap Estat membre del Consell d'Europa ha complert amb totes les directrius respecte les execucions. Com a conseqüència, la pròpia CEPEJ ha adoptat una guia de bones pràctiques per a les execucions judicials civils²¹, deixant de banda les execucions de tipus penal o administratiu. Aquestes bones pràctiques es troben agrupades en quatre grans ítems. El primer està centrat en els agents d'execució, l'abast de les seves funcions, la formació que han de tenir i les normes d'exercici de la professió. El segon està orientat a assegurar que les parts comprenguin bé el procediment d'execució mitjançant una bona informació i hi hagi suficient claredat del procediment i dels costos associats. El tercer està enfocat a garantir la qualitat del procediment. Finalment, el quart es centra en la conveniència d'emprar una terminologia comuna per a les execucions.

De fet, aquests quatre grans temes de bones pràctiques per les execucions de sentències es podrien agrupar en dos, centrats en els agents i els procediments, tal i com hem presentat en l'apartat anterior, per la qual cosa, continuarem amb aquesta distinció en la proposta de possibles millores pel cas espanyol.

Òrgans encarregats de les execucions

Com ha estat comentat amb anterioritat, **la figura de l'agent d'execució de sentències com a tal no existeix en l'ordenament jurídic espanyol**. Aquest és un tret diferenciador d'Espanya, atès que en la major part de països sí que existeix aquesta figura. **En el cas que a Espanya es definís aquesta figura dotant-lo de determinades funcions i responsabilitats, i un cert grau d'autonomia a l'estil, per exemple dels *huissiers* de justícia francesos, l'eficiència de les execucions podria millorar**. En aquest sentit, una primera condició que caldria tenir un agent d'execució és la d'una formació adient. En la major part de països es requereixen candidats que tinguin un títol d'advocat, que realitzin un període de pràctiques, i que desenvolupin una formació continuada per millorar l'aplicació pràctica de les seves funcions. De fet, la proposta de treure algunes funcions de les execucions del Poder Judicial i atorgar-los a un professional aliè ja va ser apuntada pel magistrat Puyol (1996). Aquest autor mostra l'*huissier* de justícia francès amb una triple vessant de professió liberal, funcionari públic i auxiliar de la jurisdicció. D'aquesta manera, en ser una professió liberal té independència respecte el poder judicial en matèria d'execucions. Però al ser un funcionari públic intervé en les execucions per delegació

²⁰ Vegeu CEPEJ (2008) i CEPEJ (2009).

²¹ CEPEJ (2015).

d'una funció de potestat pública. Per tant, les seves actuacions es porten a terme en nom de l'Estat. Així mateix, com a auxiliars de jurisdicció s'encarreguen de notificar actes i representar a les parts. Segons aquest mateix autor, l'adaptació d'aquest *huissier* de justícia a Espanya es podria fer mitjançant la figura d'un "Procurador-Executor", la tasca del qual hauria de ser autònoma però revisada pel jutge corresponent per la via del recurs. Això proporcionaria major agilitat a les execucions. En la mateix línia, els Presidents de l'Audiència espanyols, a les Jornades de Toledo de 2012 van proposar considerar la conveniència d'incorporar a l'ordenament jurídic espanyol una figura similar a l'*huissier* europeu i encomanar als procuradors les funcions d'execució civil, entenent que gaudeixen de preparació, experiència i tecnologia suficient per portar a terme la tasca.

Així mateix, el punt 33 de les directrius d'execució de la CEPEJ especifica que **els estats membres haurien de considerar donar als agents d'execució la competència exclusiva per a l'execució de les resolucions judicials i altres títols executables**. Addicionalment, en la majoria dels països europeus, a més de dur a terme els processos reals d'execució, els agents comproven els requisits previs per a l'execució i supervisen l'organització del procediment d'execució. També en varis estats, l'agent és responsable de portar a terme la major part dels procediments d'execució. Això sembla que fa més fàcil seguir el procés a les parts implicades i, a més, aquest sistema més de tipus centralitzat fa que els agents tinguin una visió més completa de les circumstàncies de les parts i pot afavorir una agilització de l'execució.

En el punt 34 de la directrius d'execució es menciona que a més de la seva funció principal, els agents d'execució haurien de ser capaços de portar a terme activitats més de tipus secundari com la venda voluntària de béns mobles i immobles o la representació de les parts en el tribunal. De fet, els estats podrien ampliar les tasques dels agents per tal de permetre'ls oferir el que seria un "servei complet" en l'àmbit de les execucions. També es recomana que els estats podrien establir condicions sota les quals els documents presentats pels agents puguin donar valor probatori a fi de desincentivar les demandes presentades com tàctiques dilatòries i promoure la seguretat jurídica. En definitiva, **sembla recomanable que els agents d'execucions tinguin un augment de les seves funcions tradicionals i un major grau d'autonomia. Això podria fer simplificar significativament els procediments i agilitzar el temps de les execucions**.

A priori, el grau d'autonomia dels agents d'execució és inversament proporcional al nivell de participació del jutge en el procés: si l'agent d'execució ha de demanar autorització al jutge en cada pas del procediment, tot el procés requereix de més temps per portar-lo a terme. D'altra banda, **si l'agent d'execució té una major autonomia el procés serà més àgil. En el cas del sistema espanyol en ser l'execució responsabilitat última del jutge, sembla que el lletrat de l'administració de justícia pren excessives precaucions al desenvolupar l'activitat executòria fet que pot fer endarrerir la resolució de les execucions**.

Lògicament aquest augment de l'autonomia i de les tasques dels agents hauria d'anar unit al fet que la legislació nacional permetés garantir la qualitat en el desenvolupament de les funcions dels agents. En aquesta àmbit, a més de la formació prèvia i continua dels agents, un element clau és la definició de les regles de conducta (objectivitat, integritat, independència, i confidencialitat, entre d'altres) així com les responsabilitats dels agents, l'establiment de normes de qualitat, procediments d'avaluació, control i supervisió de les activitats dels agents i, finalment, definir els procediments disciplinaris.

Totes aquestes propostes relatives a l'establiment de bones pràctiques respecte els agents d'execució són d'abast general. És a dir, qualsevol país que vulgui millorar el sistema de les seves

execucions judicials les hauria de tenir en consideració i aplicar en la mesura del possible. **En el cas espanyol**, però, es donen algunes circumstàncies concretes que fan que, en un primer estadi, **la millora es pugui dirigir a l'establiment de l'agent d'execucions com una figura independent**. En aquest sentit, **a Espanya, tot i que la responsabilitat de fer executar les sentències judicials la té el jutge, és el lletrat de l'administració de justícia qui exerceix una bona part de les tasques d'execució**. La Llei 42/2015 de 5 d'octubre de reforma de la Llei 1/2000, de 7 de gener de Enjudiciament Civil, ha modificat algunes qüestions en referència a les execucions judicials, però no s'ha creat una figura explícita d'agent d'execucions. No obstant això, aquesta llei ha realitzat certes modificacions pel que fa al paper que el procurador té en l'execució de sentències. Així es diu que el sol·licitant de l'execució pot expressar si l'interessa que tots els actes de comunicació es realitzin pel seu procurador. De tota manera, si no es demana expressament, serà el lletrat de l'administració de justícia qui doni curs al autos.

Com argumenta Alonso-Cuevillas (2015) **l'execució de sentències és una de les principals assignatures pendents del sistema judicial espanyol i és un dels principals motius de queixes i insatisfaccions dels ciutadans**. De fet, el debat sobre la ineficàcia del sistema d'execucions a Espanya ha traspassat la doctrina judicial i ha arribat, fins i tot, a mitjans de comunicació generalistes²². Per intentar millorar el sistema d'execucions, Alonso-Cuevillas (2015) proposa dues vies alternatives:

- Confiar l'execució de sentències judicials a l'Administració Tributària, atès que el procés d'execucions administratives portades a terme per l'Administració Tributària i la Tresoreria General de la Seguretat Social s'ha mostra força més eficaç. El mateix autor, però, comenta que aquesta via seria força polèmica.
- Confiar als Procuradors un paper més rellevant. Les lleis processals ja permeten que els procuradors portin a terme alguns actes relacionats amb les execucions, especialment aquells relacionats amb les comunicacions. L'augment de les seves funcions podria millorar els resultats obtinguts.

Respecte a aquesta darrera possibilitat, els procuradors s'han ofert en diverses ocasions per fer-se càrrec de les execucions. Darrerament, en el mes de novembre de 2016, el president del Consell General de Procuradors d'Espanya (CGPE), Juan Carlos Estévez, va demanar que es reformi el sistema d'execucions de sentències per tal que els procuradors tinguin un major protagonisme davant la importància del dèficit existent en aquest àmbit. En l'àmbit català, el Pla Estratègic de la Procura Catalana de l'any 2014 indica que els procuradors poden oferir un servei rellevant i valuós atès els seus coneixements de la normativa, dels fluxos processals, de la seva proximitat als tribunals i de la confiança que els hi té l'Administració de Justícia i l'advocacia. Concretament, **la procura aspira a ser la professió de l'execució prenent com a referent l'huissier de justícia francès i argumentant que donades les seves capacitats, la seva aportació a les execucions ajudaria a agilitzar-les i a descongestionar l'administració de justícia**.

En cas que a Espanya es definís la figura de l'agent d'execució de sentències, amb independència de a qui s'encarregui, caldria realitzar un canvi en la legislació que proporcioni la capacitat legal per dur a terme tota una sèrie de funcions que permetin agilitzar el procés. Entre d'altres, es podria destacar: la investigació patrimonial de l'executat, l'avaluació dels seus actius, l'adopció de mesures per assegurar embargaments i la realització de requeriments a bancs i empreses. En

²² Vegeu, per exemple, l'article de Josep-Maria Uretra amb el títol "Plets tinguis, guanyis i cobris" publicat a *El Periódico* l'1 de febrer de 2015.

definitiva, es tractaria de crear la figura de l'agent d'execució de justícia i assignar-li funcions que li permetin oferir un servei complet tal i com proposa la CEPEJ.

Mesura i procediment de les execucions

Com ja ha estat argumentat en l'anàlisi comparativa de l'apartat anterior, **els indicadors dels resultats de les execucions, aproximats per la taxa de resolució i la durada del procés, mostren que la situació d'Espanya és força pitjor que gairebé tots els països europeus de qui es disposa d'informació.** La taxa de resolució de l'any 2010 és de 65,3 quan a la major part de països la taxa se situa en valors al voltant de 100. I la durada mitjana del procés d'execució va ser de 1.242 dies mentre que a la major part de països era inferior a 200 dies. Aquests fets mostren clarament la ineficiència del sistema d'execucions a Espanya. L'explicació d'aquesta situació pot venir provocada en part:

- a. pels òrgans encarregats, però també i, molt especialment,
- b. per la reduïda agilitat i eficàcia dels procediments.

De fet, en Espanya, i també en la major part d'estats²³ l'excessiva durada dels procediments d'execució és el principal motiu de queixa dels ciutadans.

En aquest sentit, en el Pla Estratègic de la Procuria Catalana s'exposa que l'execució de sentències és lenta per factors com la congestió dels òrgans judicials, la fragmentació de responsabilitats entre el jutge i el lletrat de l'administració de justícia, la forta burocratització del procés, l'excessiu garantisme cap a l'executat i per la lentitud de la subhasta judicial, entre d'altres. Així mateix, els Presidents de les Audiències espanyoles, a les Jornades de Toledo de 2012, van proposar desenvolupar normativament la figura de la dació de pagament com a possible solució a la problemàtica social de les execucions.

No obstant això, un primer element important per millorar el sistema correspon a la necessitat d'una bona informació complerta del procés, per tal que les parts puguin entendre la situació de l'execució i el seu progrés, les opcions que tenen i les conseqüències que se'n poden derivar d'unes i altres. En aquesta situació, és força rellevant el paper que poden desenvolupar els agents d'execució ja que haurien de ser les figures que proporcionin informació i assessorament. En aquest sentit, la guia de bones pràctiques de la CEPEJ recomana que **es doni informació oral als destinataris dels documents**, atès que això minimitza els possibles problemes de comprensió. Aquestes recomanacions van dirigides també a que **es potenciï la claredat de tot el procediment d'execució, tant pel que fa a la legislació aplicable com a la normalització del documents que cal incloure i del seu enteniment per les parts.**

D'altra banda, per garantir la qualitat dels procediments d'execució i millorar l'eficàcia, segons la CEPEJ, **es podrien establir tribunals especialitzats en execucions, tal i com ja existeixen a França, Itàlia i Portugal, per fer front a totes les etapes del procediment.** Això facilitaria que hi haguessin normes adaptades a les particularitats de les diferents fases de les execucions i es podrien promoure normes simplificades que agilitzessin el procés. En aquest sentit, una de les queixes al sistema d'execucions a Espanya és l'excessiva burocratització i nombre de passos que cal seguir per aconseguir el resultat de l'execució. En aquest sentit, segons l'estudi Doing Business del Banc Mundial, el procediment per recobrar crèdits a Espanya fa necessari realitzar

²³ Vegeu CEPEJ (2014).

40 passos. Aquest és, segons l'esmentat estudi, el gran problema d'Espanya, atès que la mitjana de la OCDE se situa en 31,5 passos i, per exemple, a França són necessaris únicament 29.

Per tant, una millora substancial del sistema **correspon a la simplificació dels procediments**. Relacionat amb els procediments es troba la pròpia organització del procés d'execució, que en els països europeus respon a dos criteris. En un primer grup de països l'aplicació dels títols executius no està subjecta, en principi, a l'autorització d'un tribunal. En aquest grup de països es troben, entre d'altres, Alemanya, Bèlgica, Finlàndia, França, Grècia i Suècia. En el segon grup de països, l'inici del procés d'execució està subjecta a l'autorització del jutge i, per tant, el procés d'execució ha de ser desenvolupat per un tribunal. En aquest grup de països, menys nombrosos que l'anterior, es troba Espanya i Itàlia, entre d'altres. L'evolució dels darrers anys en diferents països, com per exemple Portugal, ha tendit a reduir, i fins i tot eliminar el control dels tribunals en el procés d'execució, tal i com succeeix en el primer grup de països. Aquesta **disminució del control del tribunal en els passos de les execucions redunda en una major agilitat i reducció de la durada del procés**. En aquest sentit, cobra especial rellevància la supervisió i control de les execucions i dels agents encarregats. D'aquesta manera, la major part de països tenen normes disciplinàries per tal de garantir que no es produeixen infraccions en els reglaments professionals dels agents d'execució.

La major utilització de tecnologies també és un factor a tenir en consideració ja que pot millorar la rapidesa del procediment d'execució. L'ús del paper en tota la documentació i comunicacions encara és bastant elevat a Espanya. Tot i que en els darrers anys s'han incorporat noves tecnologies de comunicació en l'àmbit de la justícia encara hi ha força camí per recórrer. L'expansió dels intercanvis via electrònica entre les diferents parts i entitats que intervenen en les execucions ajudaria a la reducció de la seva durada, que tal i com s'ha vist en l'apartat anterior a Espanya és molt superior a la dels països del nostre entorn. Així mateix, aquesta utilització de noves tecnologies no només és recomanable per l'intercanvi d'informació i transmissió d'actes sinó que es pot estendre a altres activitats de les execucions com poden ser les subhastes. Aquesta modernització ajudaria a estalviar temps i podria augmentar el nombre potencial de possibles compradors.

Finalment cal esmentar que un motiu de queixa habitual en els estats membres de la UE és l'elevat cost dels procediments d'execució. Segons l'estudi Doing Business del Banc Mundial, que mesura el compliment de contractes, en Espanya el cost de recobriment suposa el 18,5%, mentre que en França, per exemple, el cost suposa el 17,4%. Així, un altre aspecte rellevant és la **necessitat que hi hagi claredat en els costos de les execucions**. En aquest cas, la CEPEJ recomana que **els països estableixin normes sobre els honoraris que es poden aplicar i que es basin en criteris objectius. I que, a més, es difonguin el més àmpliament possible**, per exemple en les oficines dels agents i per internet, per tal de que siguin coneguts pels interessats.

Principals resultats

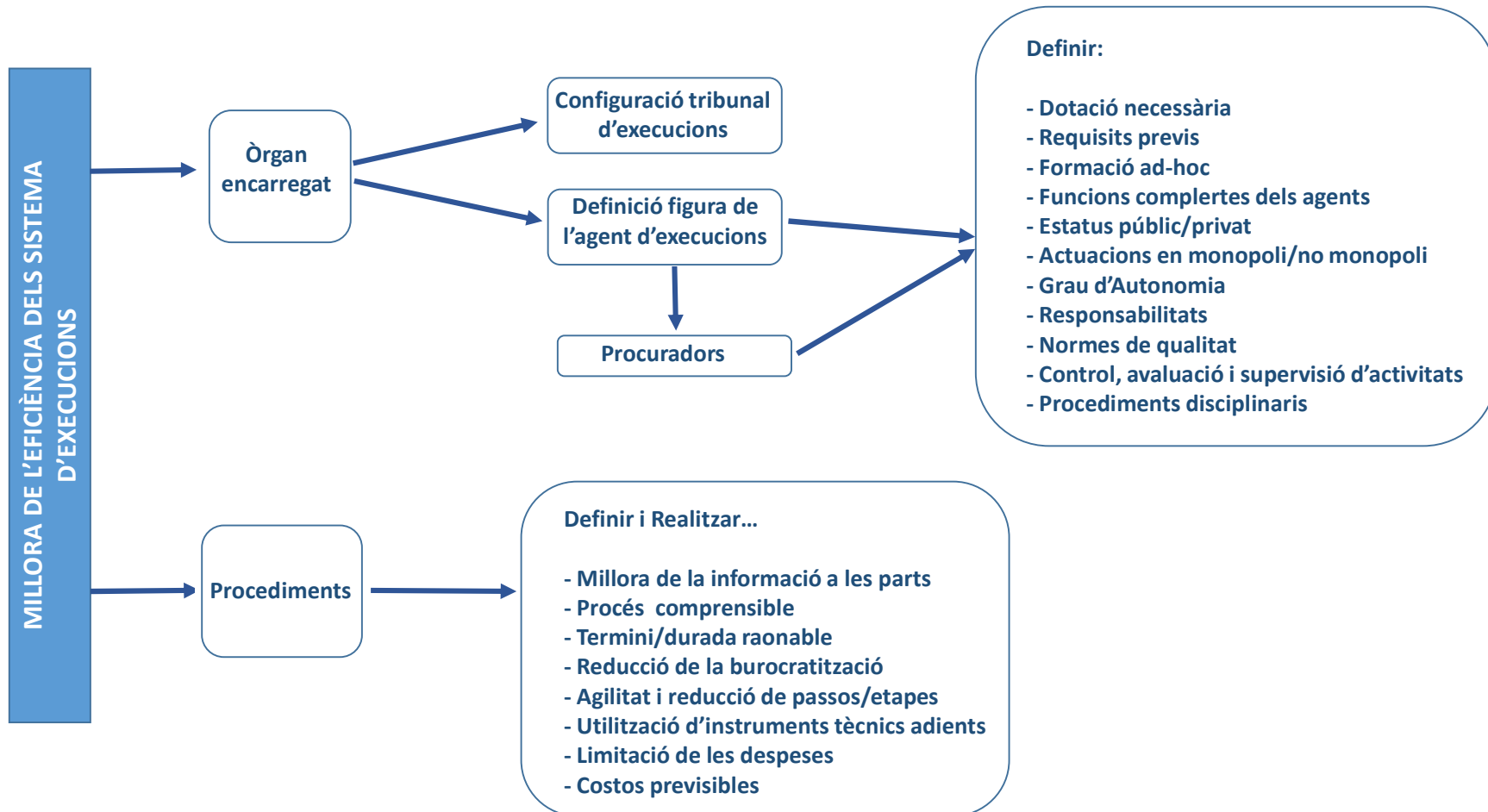
1. Espanya és l'únic país de la UE-27 on els jutges són els responsables del procés d'execució, desenvolupant la major part de la tasca els lletrats de l'administració de justícia. A més, en relació a les execucions ingressades, a Espanya hi ha menys dotació de personal que a la major part de països europeus.

2. La comparació entre els països europeus no deixa ben parada la situació a Espanya: la taxa de resolució d'execucions és força inferior i la durada del procés és molt superior a la de la gaire totalitat de països on es disposa d'informació. Hi ha per tant, un cert col·lapse en l'activitat executòria.

3. La millora de l'eficiència en el sistema d'execucions a Catalunya es pot fonamentar en:

- Definir la figura d'agent d'execucions i assignar-los funcions concretes àmplies o fins i tot exclusives per desenvolupar el procés, atorgant-los un important grau d'autonomia, responsabilitats i establint un sistema per a la seva avaluació. Els procuradors es troben, pels seus coneixements, formació i capacitat, en una bona situació per convertir-se en els agents d'execució.
- Reformar els procediments d'execucions per tal d'agilitzar-les. Les actuacions podrien anar dirigides a diferents aspectes com: millorar la informació que reben els afectats, establir un termini raonable per realitzar el procés, reduir els passos i la burocràcia necessària, augmentar la utilització d'instruments tècnics i informàtics, i limitar i fer previsible els costos de tot el procés.

Figura 4.1. Propostes de millora de l'eficiència del sistema d'execucions

Font: Elaboració pròpia

5. CONCLUSIONS

Durant els darrers anys han aparegut tot un seguit d'estudis que constaten que **els factors tradicionals, com ara la inversió en educació o la inversió en infraestructures, utilitzats per a explicar les diferències entre països en termes de creixement econòmic no són suficients**. Partint d'aquesta idea, darrerament la literatura ha posat èmfasi en la **influència de les institucions sobre el creixement i el desenvolupament econòmic (i viceversa)**.

En aquest sentit, la tendència actualment és a considerar **l'impacte sobre el creixement econòmic de diferents aspectes concrets com ara la llibertat comercial, l'estructura legal i drets de propietat o la regulació**, entre d'altres. Un dels aspectes que ha rebut més atenció en aquest context és el relacionat amb **el funcionament del sistema jurídic i el compliment de la llei i les seves implicacions en el desenvolupament econòmic**.

Tot i l'àmplia literatura existent que analitza l'eficiència del sistema judicial, cal dir que majoritàriament aquesta es centra únicament en l'anàlisi del sistema judicial fins el moment en que es dicta la sentència i aquesta és ferma, però sovint aquí **no finalitza el procés a través del qual les parts en litigi resolen el conflictes**. En concret, **el llarg període fins l'execució efectiva de la sentència genera un risc i uns costos addicionals que poden ser molt importants per a les empreses o particulars afectats**. Aquesta distorsió, no analitzada de manera rigorosa a la literatura, suposa un fre important a l'activitat econòmica.

Els canals a través dels quals l'eficiència del sistema judicial afecta l'activitat econòmica són diversos (on també s'inclouria l'eficiència del sistema d'execucions). Així, una major efectivitat a l'hora de garantir el compliment dels contractes afavoreix l'entrada de nous operadors reduint les barreres d'entrades i, per tant, fomenta la competència entre els venedors. En canvi, **un funcionament ineficient es pot traduir, doncs, en un increment de preus degut a la menor competència però també com a conseqüència dels majors costos i riscos d'un sistema on no hi ha una adequada protecció dels inversors**.

Alhora, la literatura descriu l'existència d'una relació entre l'eficiència del sistema judicial, la mida de les empreses i uns majors nivells d'inversions. Només en aquells països on hi ha una elevada confiança en el sistema, les empreses duren a terme les inversions necessàries per a augmentar la seva capacitat i millorar la seva competitivitat, alhora que la seva mida. Pel contrari, **un sistema ineficient portarà a una menor inversió, menor mida empresarial i menor progrés tecnològic atès que es produirà una menor inversió en R+D+i** (ja que en general, són les grans empreses les que duen a terme la major part de la inversió en aquests actius intangibles). A més **una manca de protecció dels drets de propietat en un context d'inseguretat jurídica encara desincentiva més aquesta inversió**.

Per últim, un funcionament ineficient del sistema es pot traduir en un encariment dels crèdits comercials i financers degut a la major incertesa i els llargs períodes de cobrament. També augmenten els costos relacionats amb recobraments i operacions de crèdit a clients i, per tant, s'incrementen els costos financers de les empreses.

A partir d'aquestes reflexions, sorgeixen dues preguntes importants. La primera fa al·lusió a quins són els factors que afecten a l'eficiència del sistema judicial. Aquesta pregunta és rellevant atès que conèixer aquests factors pot ser d'utilitat per tal de cercar solucions de millora de la mateixa. En aquest sentit, la literatura apunta que **hi ha dos grans blocs de factors que afecten l'eficiència judicial: factors de demanda i factors d'oferta**. Pel costat de l'oferta, es pot

destacar la quantitat i la qualitat dels recursos financers i humans dedicats a la justícia o la difusió de les tecnologies de la informació (TIC) als tribunals. Per la seva banda, els factors que influeixen, en principi, en la demanda de serveis judicials es poden agrupar en aquells de caràcter "intern" i els de caràcter «extern». Pel que fa als factors interns destaquen si la justícia és gratuïta o no i quin és el seu cost o els incentius sota els quals actuen els advocats mentre que, pel que fa als factors externs, la posició cíclica de l'economia, aspectes culturals o la qualitat i quantitat de la legislació serien aspectes claus.

La segona pregunta important és en quina mesura és eficient el sistema judicial a Catalunya, especialment pel que fa al procés a través del qual les parts en litigi resolen el conflictes. Conèixer la situació del nostre país en aquest aspecte és de gran rellevància atès que, tal i com s'ha comentat anteriorment, **el llarg període fins l'execució efectiva de la sentència genera un conjunt de riscos i costos addicionals que poden ser de notable importància tant per les empreses com pels particulars afectats.**

En aquest sentit, la base de dades de l'estadística judicial del CGPJ proporciona informació que permet aproximar la situació de Catalunya i fer-ne una comparació amb el conjunt espanyol. Els resultats obtinguts mostren que ja sigui a la jurisdicció civil com a la mercantil, **el nombre d'execucions pendents ha anat augmentant al llarg dels darrers 10 anys tant a Catalunya com a Espanya.** Aquest increment de les execucions acumulades i no resoltes encara és depenent tant de l'ingrés de noves execucions com de les resolucions. En aquests anys, el nombre d'execucions ingressades ha presentat dues tendències diferenciades. Des de l'any 2000 fins el 2010 hi va haver una tendència clarament creixent, mentre que des de 2011 hi ha hagut una petita disminució. Les execucions resoltes han presentat un creixement gairebé continu, però en la major part dels anys no han estat suficient per cobrir el nombre d'ingressades, provocant una deteriorament de la *taxa de resolució* i, en definitiva, una acumulació d'execucions per períodes següents.

L'augment d'execucions pendents no ha pogut ser absorbit per l'increment de les resolucions, arribant-se al punt que en el cas hipotètic que no hi haguessin nous ingressos d'execucions i suposant el mateix ritme de resolucions que el darrer any, es trigaria més de 3 anys en resoldre totes les que hi ha pendents. Alhora, la congestió de les execucions en els darrers 5 anys ha anat disminuint fruit especialment de la confluència de la baixada de les execucions ingressades i l'augment de les resoltes, si bé la situació no es pot considerar com a bona atès que la congestió continua sent molt elevada. En tot cas, la congestió de les execucions és superior a la de les sentències.

L'obtenció, mitjançant l'enquesta realitzada a despatxos de procuradors, de la quantia monetària demanada en les execucions ingressades a Catalunya l'any 2013 i la seva situació actual a finals de 2016 ha permès obtenir una visió addicional més enllà de l'obtinguda a partir de les dades del CGPJ que únicament mostren el nombre d'execucions però no les seves quantitats dineràries. A partir de les enquestes s'ha estimat que **la quantitat principal de les execucions a Catalunya l'any 2013 va ser de 6.580.452.967€, que suposa el 3,4% del PIB de Catalunya (en l'àmbit civil i mercantil).** Distingint entre execucions hipotecàries, i de títols judicial i no judicials, es conclou que la major part correspon les execucions hipotecàries, que tenen un pes aproximat del 76% del total.

Utilitzant aquesta informació, l'eficiència del sistema en termes monetaris es pot aproximar comprovant el que s'ha recuperat després d'aproximadament 3 anys de l'inici del procés. El resultat no es pot considerar gens favorable ja que **únicament s'ha recuperat el 21,8% del total fins el moment**. També val a dir que el major volum de quantitats recuperades correspon a títols judicials. Això fa que la *taxa de recuperació* dinerària hagi estat del 23,7% pel que fa a les execucions hipotecàries, mentre que pels títols judicials ha estat del 19,5% i pels no judicials el 9,0%. Cal tenir en compte, però que una part de les execucions encara es troben en procés i, per tant, podria augmentar la recuperació.

Tenint en consideració sols les execucions ja finalitzades s'obté que només s'ha recuperat el 23,9% de les quantitats demanades, sent a les execucions hipotecàries on hi ha hagut una major recuperació, amb el 25,6% de les quantitats. La recuperació en les execucions de títols judicials ha estat del 25,3%, mentre que a les de títol no judicial s'ha recuperat una quantitat que únicament arriba al 8,5% del total. A més, el temps en què s'ha produït aquestes recuperacions és força gran, i suposa que en terme mitjà el procés ha durat 1 any i 9 mesos.

Tots aquests resultats mostren que el sistema d'execucions a Catalunya està lluny de poder-se considerar com eficient. Una millora de la seva eficiència tindria importants efectes econòmics i potenciarà el seu creixement.

Emprant la informació obtinguda de la mostra d'execucions iniciades al 2013 recollida per l'elaboració d'aquest informe, i a partir de determinats supòsits, **s'han proporcionat unes primeres estimacions de l'impacte econòmic que podria tenir una millora en l'eficiència del sistema d'execucions a Catalunya. Aquests resultats són del tot novedosos en la mesura en la que no s'havia fet un estudi similar fins ara per cap altra economia.**

Per l'estimació d'aquest impacte econòmic s'han definit dues possibles vies a partir de les quals una millora en l'eficiència del sistema d'execucions a Catalunya contribuiria al seu creixement econòmic. A la via A s'ha partit de la hipòtesi que una millora en l'eficiència del sistema d'execucions (i que es reflectiria en un augment de la taxa de recuperació, és a dir, en un increment de la quantitat demandada recuperada finalment) augmentaria la confiança empresarial (reduint la seva incertesa), fet que portaria a incrementar l'incentiu a invertir, afavorint en darrer terme el creixement econòmic. D'aquesta manera, s'ha simulat què succeiria si una part d'aquesta major quantitat recuperada (fruit de la millora de l'eficiència) acabés sent destinada per part de les empreses a inversió.

A la via B s'ha suposat que una millora en l'eficiència del sistema d'execucions reduiria la incertesa del sistema bancari, tot portant a una disminució de les restriccions en la concessió de crèdits, tant a les empreses com a les llars. A partir d'aquest augment del crèdit s'aconseguiria un increment de la inversió empresarial i del consum que acabaria finalment afavorint el creixement econòmic. D'aquesta manera s'ha simulat què succeiria si, fruit de la millora de l'eficiència, augmentés la inversió empresarial i el consum de les llars a Catalunya gràcies a l'increment del crèdit concedit al sector privat.

Tenint les dues vies anteriors en compte, l'estimació de l'impacte s'ha realitzat a partir de la definició de tres escenaris diferents de millora de l'eficiència:

- a. **escenari 1 de millora reduïda**, on s'ha suposat que la *taxa de recuperació* de les execucions iniciades en l'any 2013 passaria d'un valor observat del 21,8% a un 25% i on es reduirien les execucions pendents en 3.509;

- b. **escenari 2 de millora moderada**, amb un augment de la taxa de recuperació des del 21,8% al 30% i una reducció de les execucions pendents de 8.981; i
- c. **escenari 3 de millora elevada**, amb un augment de la taxa de recuperació des del 21,8% al 35% i una reducció de 14.453 execucions pendents.

L'impacte total s'ha estimat en termes de les principals macromagnituds econòmiques (producció, VAB, ocupació i rendes fiscals) i s'ha computat com a suma de tres tipus d'impacte: directe, indirecte i induït (aplicant la metodologia basada en les taules input-output).

Considerant de manera conjunta els resultats de les dues vies abans esmentades, s'ha conclòs que si s'apliquessin els instruments necessaris per tal d'aconseguir millorar el funcionament del sistema d'execucions a Catalunya i augmentar la taxa de recuperació, **per cada milió d'euros de més que es poguessin recuperar, es facturarien a Catalunya 687.248€ més, el PIB incrementaria en quasi 350.000€, es generarien 133.006€ més de rendes fiscals i es contribuiria a crear i/o mantenir 5 llocs de treball a temps complet.**

Si es traslladen aquestes xifres als tres escenaris abans esmentats, s'obté que amb una millora reduïda d'aquesta eficiència (augment de la taxa de recuperació del 21,8% observat al 25%, és a dir, recuperar 211M€ més del ja recuperat) es podria incrementar la facturació total de Catalunya en 145M€, crear i/o mantenir 1.110 llocs de treball, augmentar el PIB de Catalunya en 73,4M€ (increment del PIB del 0,03% respecte l'any 2015) i generar una recaptació addicional d'impostos per valor de 28,1M€ (IRPF, IVA i IS).

En cas d'una **millora moderada de l'eficiència** (passant d'una taxa de recuperació del 21,8% a una taxa del 30%, és a dir, quasi duplicant l'esmentada taxa i aconseguint recuperar 540M€ més) es podria **incrementar la facturació total de Catalunya en 371,1M€, crear i/o mantenir 2.842 llocs de treball, augmentar el PIB de Catalunya en 187,8M€ (increment del PIB del 0,09% respecte l'any 2015) i generar una recaptació addicional d'impostos per valor de 71,8M€.**

En canvi, si es pogués aconseguir una **millora elevada de l'eficiència** (passant d'una taxa de recuperació del 21,8% a una taxa del 35% i aconseguint recuperar 869M€ més) es podria **incrementar la facturació total de Catalunya en 597,2M€, crear i/o mantenir 4.573 llocs de treball, augmentar el PIB de Catalunya en 302,3M€ (increment del PIB del 0,14% respecte l'any 2015) i generar una recaptació addicional d'impostos per valor de 115,6M€.**

Donat que no es pot considerar com eficient el sistema d'execucions a Catalunya i que la millora de la seva eficiència donaria lloc a un impacte econòmic d'elevada dimensió, la pregunta rellevant que sorgeix immediatament és com aconseguir aquesta millora. Un primer pas que pot ajudar a respondre la pregunta és observar les característiques del sistema en els països del nostre entorn. No obstant això, l'anàlisi comparada dels procediments d'execució és una tasca complexa, atès que els països tenen una important quantitat de diferents normes detallades i procediments concrets lligats a les seves organitzacions judicials.

De tota manera, si l'objectiu de la **millora de l'eficiència** és recuperar el màxim de les quantitats demandades i fer-ho en un termini de temps raonable, **l'èxit o fracàs dependrà bàsicament dels agents encarregats de dur a terme les execucions i dels procediments per realitzar-les.**

La figura de l'agent d'execució de sentències com a tal no existeix en l'ordenament jurídic espanyol, sent el jutge el responsable de les execucions, i és el lletrat de l'administració de justícia qui s'encarrega de desenvolupar les tasques més concretes. Així, entenent els lletrats de l'administració de justícia com agents d'execució, es podria considerar que la dotació d'agents

a Espanya en relació a la població és una de les més elevades dels 27 països de la UE. Però si aquesta dotació es relativitza no per la població sinó per les execucions ingressades es comprova que **la dotació de personal a Espanya és inferior a la de països del nostre entorn** i potser és una de les causes que provoquen una saturació en les execucions. D'aquesta manera, una de les causes de la ineficiència del sistema pot ser la manca de recursos per tal de portar a terme les execucions.

Una augment del nombre d'agents d'execucions podria fer minvar aquest dèficit. **Si es definís clarament la figura de l'agent d'execucions i se li assignessin determinades funcions concretes, responsabilitats, i un cert grau d'autonomia a l'estil, per exemple dels *huissiers de justícia francesos*, l'eficiència de les execucions es podria millorar.** Les experiències d'altres països europeus indiquen que si l'agent d'execució té una major autonomia el procés pot ser més àgil. Aquesta possible millora va en la línia del punt 33 de les directrius d'execució de la CEPEJ, on s'especifica que els estats membres haurien de considerar **donar als agents d'execució la competència exclusiva per a l'execució de les resolucions judicials**. En el cas del sistema espanyol en ser l'execució responsabilitat última del jutge, sembla que el lletrat de l'administració de justícia pren excessives precaucions al desenvolupar l'activitat executòria fet que pot fer endarrerir el procés. En aquest sentit, **els procuradors s'han manifestat a favor de convertir-se en la professió de l'execució prenent com a referent l'*huissier* de justícia francès** i argumentant que donats els seus coneixements i capacitats, la seva aportació a les execucions ajudaria a agilitzar-les i a descongestionar l'administració de justícia. Una millora important es basaria en crear la figura de l'agent d'execució de justícia i assignar-li funcions que li permetin oferir un servei complet tal i com proposa la CEPEJ.

D'altra banda, els indicadors dels resultats de les execucions, aproximats per la taxa de resolució i la durada del procés, mostren que la situació d'Espanya és força pitjor que gairebé tots els països europeus de qui es disposa d'informació. La *taxa de resolució* d'execucions més reduïda en els 3 anys considerats (2006, 2008 i 2010) dels 12 països de que s'ha disposat d'informació és la que correspon a Espanya. Però, a més, la diferència amb la mitjana dels altres països és considerablement elevada i entre els anys 2006 i 2010, Espanya presenta l'evolució més negativa. Per tant, la resolució d'execucions a Espanya en els seu conjunt cal considerar-la com molt poc eficaç en comparació amb altres països de l'entorn. Així mateix, Espanya és, l'any 2010, el segon país on la durada de les execucions és més llarga, amb 1.242 dies. És a dir, el termini mitjà de resolució de les execucions és d'aproximadament 3 anys i mig. Tenint en compte que el procés d'execució a Espanya té una durada 12 vegades superior que a França es comprova l'elevat nivell de la saturació del sistema espanyol.

Reduir el problema de la ineficiència del sistema d'execucions sols a una qüestió d'indefinió i concreció de la figura de l'agent seria excessivament simplista. L'eficiència en les execucions no depèn únicament de la dotació de personal sinó **també de la disposició adient dels recursos**. Per potenciar la qualitat dels procediments d'execució i millorar l'eficàcia, segons la CEPEJ, es podrien portar a terme i potenciar tot un seguit de bones pràctiques. Entre aquestes, es pot esmentar la **d'establir tribunals especialitzats en execucions**, tal i com ja existeixen a França, Itàlia i Portugal, per fer front a totes les etapes del procediment. Això facilitaria que hi haguessin normes adaptades a les particularitats de les diferents fases de les execucions i es podrien promoure normes simplificades que agilitzessin el procés. Així mateix, un element important per millorar el sistema correspon a la **necessitat d'una bona informació completa del procés**, per tal que les parts puguin entendre la situació de l'execució i tot el procés sigui comprensible. Aquest augment de la informació també hauria de dirigir-se a la necessitat que hi hagi **claredat**

en els costos i despeses associades a les execucions, i a que no suposin una quantia elevada respecte a la quantitat demandada i es conegui a l'inici del procés.

De tota manera, **la millora substancial dels procediments del sistema correspon a la seva simplificació.** La pròpia organització del procés d'execució en els països europeus respon a dos criteris: en un primer grup de països l'aplicació dels títols executius no està subjecta, en principi, a l'autorització d'un tribunal; en un segon grup de països, entre els qual es troba Espanya, l'inici del procés d'execució està subjecta a l'autorització del jutge i, per tant, el procés d'execució ha de ser desenvolupat per un tribunal. **La disminució del control del tribunal en els passos de les execucions redunda en una major agilitat, menor burocratització i, com a conseqüència, suposa una reducció de la durada del procés.** En aquest sentit, cobra especial rellevància la supervisió i control de les execucions i dels agents encarregats.

La major utilització de tecnologies també és un factor a tenir en consideració ja que pot millorar la rapidesa del procediment d'execució. L'ús del paper en tota la documentació i comunicacions encara és bastant elevat a Espanya. Tot i que en els darrers anys s'han incorporat noves tecnologies de comunicació en l'àmbit de la justícia encara hi ha força camí per recórrer.

A1.- ANNEX 1

Taula A.1. Indicadors habituals per a aproximar l'eficàcia del sistema judicial

Table 6 Overview of some previous country-specific studies and proxies of court performance

Paper	Country	Performance measure
Bagues and Esteve-Volart (2010)	Spain	Judicial production: measured on the basis of the established modules of production for every judicial task judges undertake
Beenstock and Haitovsky (2004)	Israel	Number of case dispositions
Castro and Guccio (2012)	Italy	Pending cases resolved cases and other cases
Chemin (2009a)	India	Trial duration = (pending + filed)/disposed!
Chemin (2009b)	Pakistan	Number of disposed cases per judge
Chemin (2012)	India	Pending cases per judge
Cross and Donelson (2010)	Cross Country	Jud indep, jud efficiency, rule of law, impartial courts
Dalton and Singer (2009)	USA	Case length (from filing to disposition)
Deyneli (2011)	Cross Country	Number of resolved cases
Dimitrova-Grajzl et al. (2012)	Slovenia	Number of resolved cases
Elbially and García-Rubio (2011)	Egypt	Number of resolved cases
García-Rubio and Rosales López (2010)	Spain (Andalusia)	The number of sentences and warrants
Hagstedt and Proos (2008)	Sweden	Number of resolved cases
Lewin et al. (1982)	USA (North Carolina)	Total number of dispositions, cases pending <90 days
Luskin and Luskin (1986)	USA (Detroit)	Duration of trial: (time between arrival and disposition)
Micevska and Hazra (2004)	India	Caseload per capita, caseload per judge, the number of cases older than a year per capita, the number of cases older than a year per judge and congestion rates (the ratio of cases older than a year to all cases disposed)
Mitsopoulos and Pelagidis (2007)	Greece	Judicial backlog (number of pending cases at the end of the year/number of filed cases at the beginning of the year)
Murrell (2001)	Romania	Cappelletti-Clark index: (pending + filed)/disposed)
Ostrom and Hanson (2000)	USA	Number of days required to resolve each case
Pedraja and Salinas (1996)	Spain	Cases resolved through full legal process (sentences)
Rosales-López (2008)	Spain (Andalusia)	Number of resolved cases; reversal rate
Schneider (2005)	Germany	Number of finished cases, Number of published decisions
Yeung and Azevedo (2011)	Brazil	Resolution rate (resolutions/caseload)

Font: Voight i El-Bially (2014)

Taula A. 2. Estudis relacionats amb els costos associats a fallides

Table 1 Empirical bankruptcy studies per country

Countries and studies	Procedure	Period	Observations	Size (mln)	Direct cost (total assets) (%)	Time (in months)	Firm recovery rate (%)	Secured recovery rate (%)	Unsecured recovery rate (%)
United States									
Baird et al. (2005)	Reorganization	1995–2001	139	\$ 20	–	–	–	92	52
Betker (1997)	Reorganization	1986–1993	75	\$ 889	3.9	–	–	–	–
Betker (1995)	Reorganization	1986–1993	44	\$ 476	2.9	2.5	–	–	–
Bris et al. (2006)	Reorganization	1995–2001	225	\$ 20	16.9	28	69	90	52
Bris et al. (2006)	Liquidation	1995–2001	61	\$ 1	8.1	24	27	51	1
Ferris and Lawless (2000)	Reorganization	1986–1993	118	\$ 4.2	17.6	15	–	–	–
Franks and Torous (1994)	Reorganization	1985–1990	37	–	–	27	51	80	29
Lopucki and Doherty (2004)	Reorganization	1998–2002	48	\$ 882	1.4	–	–	–	–
Lubben (2000)	Reorganization	1994	22	\$ 139	2.5	–	–	–	–
Tashijan et al. (1996)	Reorganization	1986–1993	49	\$ 570	1.9	3.3	73	99	64
Weiss (1990)	Reorganization	1980–1986	31	\$ 228	2.8	30	–	–	–
United Kingdom									
Armour et al. (2006)	Reorganization	2003–2004	195	£ 2.2	49	12	21	61	0
Armour et al. (2006)	Liquidation	2003–2004	153	£ 3.3	28	21	21	55	0
Citron et al. (2003)	Liquidation	1992–1999	42	–	–	28	–	62	–
Davydenko and Franks (2005)	Liquidation	1984–2003	1,418	–	–	–	–	76	–
Franks and Sussman (2005)	Liquidation	1997–1998	542	–	–	7.5	–	74–77	0
Franks et al. (1996)	Liquidation	1987–1995	61	–	–	–	34	53	3
France									
Davydenko and Franks (2005)	Combined	1984–2003	586	–	–	–	–	54	–

Table 1 continued

Countries and studies	Procedure	Period	Observations	Size (mln)	Direct cost (total assets) (%)	Time (in months)	Firm recovery rate (%)	Secured recovery rate (%)	Unsecured recovery rate (%)
Germany									
Davydenko and Franks (2005)	Combined	1984–2003	276	–	–	–	–	64	–
Finland									
Ravid and Sundgren (1998)	Combined	1982–1992	72	\$ 1.3	7.0/8.9	–	34	–	–
Sundgren (1998)	Reorganization	1993–1994	63	FIM 11	5.3	–	43	–	–
Sweden									
Thorburn (2000)	Liquidation	1988–1991	210	\$ 2.4	6.9	–	35	69	2

Note: The table summarizes empirical studies on bankruptcy procedures in specific countries for which detailed results are available. The column Procedure has to be read as follows: In the US, Chapter 11 of the Bankruptcy Act contains the reorganization procedure, where Chapter 7 contains the liquidation procedure. Tashijan et al. (1996) and Betker (1995) study prepackaged reorganizations, i.e. procedures in which a firm files a reorganization plan when it applies for a Chapter 11 procedure. The reorganization procedure in the UK is the Administration procedure in the UK Insolvency Act, where the Receivership procedure is the liquidation procedure. The study by Franks and Sussman (2005) concerns firms that stay under the supervision of bank's business support unit not in bankruptcy proceedings. The French *Redressement Judiciaire* procedure studied by Davydenko and Franks (2005) combines both the reorganization and the liquidation procedure. The *Insolvenz Ordnung* in Germany also combines both the reorganization and the liquidation procedure. From Sundgren (1998) only the figures relating to the reorganization procedure are reported here as the data on the liquidation procedure is mostly included in Ravid and Sundgren (1998); the firm recovery rate is based upon an estimate of total value distributed. Ravid and Sundgren (1998) report costs for going concern sales and reorganizations (7%) separate from liquidations (8.9%)

Font: Couwenberg i de Jong (2008)

REFERÈNCIES

- Acemoglu, D., Johnson, S. Robinson, J. A. (2005), "Institutions as the Fundamental Cause of Long-run Growth", a Aghion, P., Durlauf, S. (eds.), *Handbook of Economic Growth*, North-Holland, pp. 385-472.
- Acemoglu, D., Robinson, J. A. (2012), *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*, Decker Edge.
- Aixalà, J. i Fabro, G. (2008), "Determinantes de la calidad institucional de los países", *Revista de Economía Aplicada*, 46 (XVI), pp. 119-144.
- Alonso-Cuevillas, J (2015), *Eficiencia y transparencia del sistema judicial español en el contexto europeo: análisis comparativo y propuestas de mejora*. Bosch Editor.
- Alonso, J. A., Garcimartín, C. (2013), "The determinants of institutional quality. More on the debate", *Journal of International Development*, 25 (2), pp. 206-226.
- Artís, M., R. Ramos i J. Suriñach (2008), "L'impacte de la política monetària sobre l'economia catalana: Una simulació amb el model QUEST-CT", *Papers de Treball de la Direcció General d'Anàlisi i Política Econòmica*, Número 13/2008, Novembre, Any VIII.
- CEPEJ (2009), *Guidelines for a better implementation of the existing council of Europe's recommendation on enforcement*.
- CEPEJ (2013), *The functioning of judicial systems and the situation of the economy in the European Union Member States*
- CEPEJ (2014), *Report on European judicial systems: efficiency and quality of justice*.
- CEPEJ (2015), *Study on the functioning of judicial System in the EU Member States*
- CEPEJ (2015b), *Good practice on enforcement of judicial decisions*
- CEPEJ (2016), *European judicial systems: Efficiency and quality of justice*, CEPEJ Studies No. 23.
- CEPEJ (2016b), *Study on the functioning of judicial System in the EU Member States*
- Consell de Col·legis de Procuradors dels Tribunals de Catalunya (2014), *Pla Estratègic de la Procura Catalana*
- Couwenberg, O. i de Jong, A. (2008), "Costs and recovery rates in the Dutch liquidation-based bankruptcy System", *European Journal of Law Economics*, 26, pp . 105-127.
- Dawson, J. (2003), "Causality in the Freedom growth relationship", *European Journal of Political Economy*, 19 (3), pp. 479-495.
- de Haan, J., Lundström, S., Sturm, J-E. (2006), "Market oriented institutions and policies and economic growth: A critical survey", *Journal of Economic Surveys*, 20 (2), pp. 157-191.
- European Commissions (2015), *Case study on the functioning of enforcement proceedings relatín to judicials decisions in Memeber States*

Djankov, S., Hart, O., McLiesh, C., Shleifer, A. (2008), "Debt Enforcement Around the World", *Journal of Political Economy*, 116(6), pp. 1105-1149.

Fabbri, D. (2010), "Law enforcement and firm financing: Theory and Evidence", *Journal of the European Economic Association*, 8(4): 776-816.

García-Posada, M., Mora-Sanguinetti, J. S. (2013), Firm Size and Judicial Efficacy: Evidence for the new civil procedures in Spain. *Servicios de Estudios del Banco de España, Documentos de Trabajo* 1303.

Haggard, S., Tiede, L. (2011), "The Rule of Law and Economic Growth: Where are We?", *World Development*, 39 (5), pp. 673-685.

ICAB (2016), Informe sobre l'estat de la justícia, 2016.

Idescat (2015). Taula Input output de l'economia catalana. 2011.

Jappelli, T., Pagano, M i Bianco, M. (2005), Courts and banks: effects of judicial enforcement on credit markets, *Journal of Money Credit and Banking*, 37, pp. 224-244.

Johnson, S., McMillan, J., Woodruff, C. (2002), "Courts and Relational Contracts", *Journal of Law, Economics and Organisation*, 18, pp. 221-277.

Laeven, L, Woodruff, C. (2007) The Quality of the Legal System and Firm Size. *Review of Economics and Statistics*, 89(4), pp. 601-614.

Lhuillier, J., Lhuillier-Solenik, D., Carmela, G i Passalacqua, J. (2007) Enforcement of court decisions in Europe. CEPEJ

Murillo, J., Vayá, E., Romaní, J. i Suriñach, J. (2013), "The economic impact of tourism on the city of Barcelona". *Tourism Economics*, Vol 19(4). pp 897-917.

North, D. (1993), "The Ultimate Sources of Economic Growth", a Szirmai, A, Van Ark, B., Pilat, D. (eds), *Explaining Economic Growth*, Elsevier.

Palumbo, G., Giupponi, G., Nunziata, L., Mora-Sanguinetti, J. S. (2013), *The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics*, OECD Economics Department Working Papers No. 1060.

Peñaloza, J.L. i Vargas, C. (2004), ¿Qué costes Económicos y Sociales Comporta la Ejecución de Sentencias Judiciales?, *Cuadernos de Estudios Empresariales*, 2004, 01/2004

Voigt, S., El-Bialy, N. (2014), "Identifying the determinants of aggregate judicial performance: taxpayers' money well spent?", *European Journal of Law and Economics*, en premsa.

Wolters Kluwer Fundación, Informes 2010 a 2015. Observatorio de la Justicia. 10 indicadores de actividad.

Woodruff, C. (2006), "Measuring institutions", a Ackerman, S. (ed.), *International handbook on the economics of corruption*, Edward Elgar.